

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

πάνω στη γη

Ένας απλουστευμένος οδηγός
για τη Σύμβαση Καταπολέμησης της Απερήμωσης.
Γιατί είναι αναγκαία και ποιά είναι τα σημαντικά
και καινοτόμα στοιχεία της.

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1997

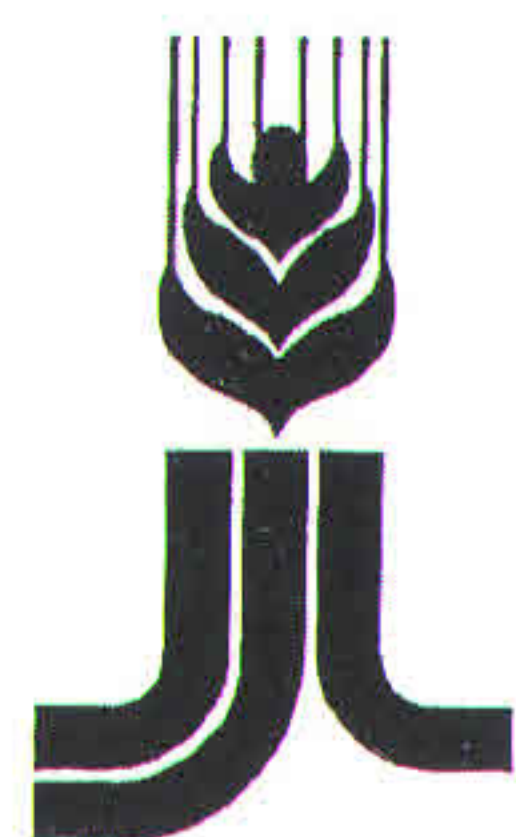
πάνω στη γη

**Ένας απλουστευμένος οδηγός
για τη Σύμβαση Καταπολέμησης της Απερήμωσης.
Γιατί είναι αναγκαία και ποια είναι τα σημαντικά
και καινοτόμα στοιχεία της.**

**Η αρχική έκδοση έγινε στην Αγγλική από
το Κέντρο Μεριμνας για το Κοινό Μέλλον όλων μας
σε συνεργασία με την Προσωρινή Γραμματεία εφαρμογής
της Σύμβασης Καταπολέμησης της Απερήμωσης.**

Η Προσωρινή Γραμματεία για τη Συνθήκη Καταπολέμησης της Απερήμωσης συστήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για να συνδράμει την Διακρατική Επιτροπή Διαπραγματεύσεων, στην διαπραγμάτευση της Συνθήκης και την προετοιμασία της Πρώτης Συνόδου της Διάσκεψης των Μελών. Διεύθυνση: Εκτελεστικό Κέντρο Γενεύης - 11/13 Chemin des Anemones, BP 76, 1219 Γενεύη, Ελβετία Τηλέφωνο: (41-22) 979 91 11- FAX 979 90 30/31 - email: secretariat.incdunep.ch

Το Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης (IFAD) των Ηνωμένων Εθνών είναι ίδρυμα πολλαπλής χρηματοδότησης και ανάπτυξης με αποκλειστικό σκοπό την ριζική καταπολέμηση της φτώχειας των αγροτών. Με το Τακτικό και το Ειδικό Πρόγραμμα για τις Υπο-Σαχάριες χώρες οι οποίες επηρεάζονται από τη Ξηρασία και την Απερήμωση, το Ταμείο παίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση των αναπτυσσομένων χωρών και των πληθυσμών των άνωδρων περιοχών ώστε να αποδεσμευτεί το δυναμικό τους για αειφόρο ανάπτυξη. Διεύθυνση 107, Via del Serafico, 00142 Ρώμη, Ιταλία. Τηλέφωνο: (39-6) 54591 - FAX (39-6) 5043463 - Τέλεξ: 620330.

Το Περιβαντολογικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) ιδρύθηκε σαν πρόγραμμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών σαν αποτέλεσμα του Συνεδρίου της Στοκχόλμης του 1972 για το Ανθρώπινο Περιβάλλον. Το UNEP εδρεύει στο Ναϊρόμπι και έχει περιφερειακές υπηρεσίες και εξειδικευμένες μονάδες σε ολόκληρο το κόσμο. Το UNEP είναι γνωστό σαν "περιβαντολογική συνείδηση" του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και παίζει ηγετικό ρόλο στην εργασία των Ηνωμένων Εθνών (UN) για την αντιμετώπιση της Απερήμωσης. Διεύθυνση: 30552 Ναϊρόμπι, Κένυα - Τηλέφωνο: (2542) 623283 - FAX: (2542) 215615.

Το Κέντρο Μέριμας για το Κοινό Μέλλον όλων μας είναι μη κερδοσκοπικό ίδρυμα με στόχο την ανάπτυξη καταλυτικών μεταρρυθμίσεων και ενδοταμειακού διαλόγου ώστε να επιτευχθεί αειφόρος ανάπτυξη με την διάδοση πληροφοριών και την ευαισθητοποίηση, ενθάρρυνση και διευκόλυνση της δημόσιας συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, παροχής συμβουλών και βοήθειας για την απόκτηση της δυνατότητας για εκπαίδευση και χρηματοδότηση. Το "...Πάνω στη Γη..." είναι μέρος μιας συνεχούς σειράς απλοποιημένων εκδόσεων σημαντικών εγγράφων των Ηνωμένων Εθνών που εκδίδει το Κέντρο. Διεύθυνση: 33, route de Villan, 1293 Bellevue, Geneva, Switzerland. Τηλέφωνο: (41-22) 7744530 FAX: 7744536.

Το «...Down to Earth...» εκδόθηκε στην Αγγλική, με την οικονομική ενίσχυση της Ελβετικής Αναπτυξιακής Συνεργασίας, του IFAD και του UNEP.

Το «πάνω στη γη»
εκδόθηκε στην Ελληνική από τη Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος.
Η μετάφραση από την Αγγλική έγινε από το Μεταφραστικό Τμήμα του Υπουργείου Γεωργίας.
Η επιμέλεια του κειμένου οφείλεται στην κ. Ελεάνα Βεκιάρη - Μεταξά
και η επιμέλεια της έκδοσης στον κ. Νίκο Ευσταθιάδη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι η Απερήμωση, αποτέλεσμα φυσικών και ανθρωπογενών δράσεων, συνιστά σήμερα έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους για την διατήρηση της ζωής στον πλανήτη μας. Ήδη το φαινόμενο της Απερήμωσης έχει γίνει αισθητό στο ένα τέταρτο της επιφάνειας της γης και επηρεάζει ένα δισεκατομμύριο ανθρώπινων υπάρξεων σε 100 περίπου χώρες. Ακόμη και η Ευρωπαϊκή ήπειρος και κυρίως η περιοχή της Μεσογείου εντάσσεται πλέον στις επικίνδυνες ζώνες όπου αρχίζουν να εμφανίζονται οι πρώτες δυσάρεστες συνέπειες όπως η κλιματική αλλαγή, η διάβρωση του εδάφους, η καταστροφή της δασικής βλάστησης, η εξαφάνιση πολλών και σημαντικών ειδών της χλωρίδας και της πανίδας και άλλα παρόμοια φαινόμενα.

Για την αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών συνέταξε και πέτυχε την αποδοχή από το σύνολο των χωρών - μελών του της «Διεθνούς Σύμβασης για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης» στις χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρή ξηρασία ή/και Απερήμωση. Η Σύμβαση αποτελεί το πρώτο αξιολογικό βήμα σε διεθνές επίπεδο γιατί υιοθετεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική, με κύρια έμφαση στη συνεργασία και στη παροχή οικονομικής, επιστημονικής και τεχνικής βοήθειας για τον περιορισμό των συνεπειών του φαινομένου και την ανάκτηση των ερημοποιημένων περιοχών. Η χώρα μας προέβη πρόσφατα στην κύρωση της σύμβασης αυτής και επί πλέον με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας Κ.Σ. Τζουμάκα συνεστήθη και λειτουργεί Εθνική Επιτροπή για την καταπολέμηση της Απερήμωσης, η οποία ανέλαβε τη σύνταξη του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

Με στόχο την ευρύτερη διάδοση των γνώσεων και πληροφοριών για την απερίμωση, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών προχώρησε στην έκδοση σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου με τίτλο «DOWN TO EARTH». Είμαστε βέβαιοι, ότι εκδίδοντας το εκλαϊκευμένο αυτό έντυπο στην ελληνική γλώσσα, προσθέτουμε ένα ακόμα λιθαράκι στον αγώνα για την ευαισθητοποίηση των πολιτών, ώστε αυτοί να γίνουν ένθερμοι υποστηρικτές και συμμετοχοί στην προσπάθεια εφαρμογής των μετρών αποτροπής της απερίμωσης.

ΗΛΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης είναι ένα από τα κυριότερα επιτεύγματα της Διεθνούς Κοινότητας. Η Σύμβαση, προέκυψε από τη Παγκόσμια Σύσκεψη Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών, που συνήλθε στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992 και απο-

τελεί κείμενο που εισάγει καινοτομίες και ανοίγει νέους ορίζοντες στο Διεθνές Περιβαλλοντολογικό Δίκαιο.

Η κεντρική ιδέα (πυρήνας) της Σύμβασης είναι η δέσμευση των επηρεαζομένων χωρών να συντάξουν και να εφαρμόσουν προγράμματα δράσης και να εμποδίσουν έτσι την υποβάθμιση της Γης. Εστιάζεται στη λαϊκή συμμετοχή και βοηθά τον εγγύριο πληθυσμό να προσπαθήσει να εμποδίσει και να αναστρέψει την υποβάθμιση της Γης. Η εφαρμογή της Σύμβασης θα προσαρμοστεί στις ειδικές περιφερειακές ανάγκες της Αφρικής, της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Βόρειας Μεσογείου.

Μια από τις βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας είναι ο συντονισμός. Η Σύμβαση εξασφαλίζει ένα πλαίσιο νέας συνεργασίας για την πρόοδο των αναπτυσσόμενων χωρών, των χορηγών χωρών, των διακρατικών ιδρυμάτων και των μη-Κυβερνητικών Οργανισμών. Η δέσμευση των χορηγών - χωρών να βοηθούν τις αναπτυσσόμενες χώρες στη καταπολέμηση της απερήμωσης είναι εξαιρετικά σημαντική.

Οι λαοί που επλήγησαν σοβαρά από την απερήμωση συγκαταλέγονται μεταξύ των φτωχότερων του κόσμου. Η εφαρμογή της Σύμβασης βοηθά τους πληγέντες πληθυσμούς διασφαλίζοντας το περιβάλλον τους, αυξάνοντας την επισιτιστική ασφάλεια και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για εναλλακτικούς πόρους ζωής. Η επιτυχής εφαρμογή της Σύμβασης θα βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης και την μείωση της φτώχειας, όπως επίσης θα βοηθήσει και στην επίλυση των προβλημάτων που αφορούν στην μετανάστευση, την εξαφάνιση φυτικών και ζωικών οργανισμών, τις μεταβολές των κλιματολογικών συνθηκών και την οικονομική ενίσχυση για τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης των πληθυσμών που διέρχονται κρίση.

Η ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του κοινού αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία. Επιδιοκιμάζω τις προσπάθειες που καταβάλλουν η Κυβέρνηση της Ελβετίας, το Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης (IFAD), το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και η Γραμματεία της Σύμβασης για τη γνωστοποίηση της Σύμβασης στο ευρύτερο κοινό, με σκοπό την ενημέρωσή του.

Πιστεύω ακράδαντα ότι η παρούσα πρωτοβουλία θα συμβάλλει στην αύξηση του ενδιαφέροντος του κοινού για τις προσπάθειες καταπολέμησης της απερήμωσης και θα ενθαρρύνει την αειφόρο ανάπτυξη.

ΜΠΟΥΤΡΟΣ ΜΠΟΥΤΡΟΣ ΓΚΑΛΙ

Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών

1 ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΔΑΦΩΝ

Δεν είναι τυχαίο ότι ο πλανήτης μας ονομάζεται Γη. Κάθε είδους γήινης ζωής εξαρτάται από το ευπαθές και εύθραστο στρώμα εδάφους που καλύπτει τις ηπείρους. Χωρίς αυτό, οι ζωντανοί οργανισμοί δεν θα είχαν αναδυθεί από τους ωκεανούς και δεν θα υπήρχαν ούτε φυτά, ούτε καλλιέργειες, ούτε δάση και ζώα - και πολύ περισσότερο άνθρωποι.

Αυτό το πολύτιμο κάλυμμα, που είναι η ίδια η σάρκα του πλανήτη, σχηματίζεται με πολύ βραδύ ρυθμό και μπορεί να καταστραφεί φοβερά γρήγορα. Το παραμικρό εκατοστό εδάφους χρειάζεται αιώνες να σχηματισθεί και εάν γίνει κακή χρήση μπορεί να διασκορπιστεί και να εκπλυθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα. Και η γη σήμερα καταστρέφεται ραγδαία σε ολόκληρο τον πλανήτη που φέρει το όνομά της.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Worldwatch Institute, κάθε χρόνο οι ήπειροι χάνουν 24 δισεκατομμύρια τόνους επιφανειακού εδάφους. Κατά τις παρελθούσες δύο δεκαετίες χάθηκε τόση ποσότητα επιφανειακού εδάφους όση χρειαζόταν για να καλύψει όλη τη καλλιεργήσιμη έκταση των Ηνωμένων Πολιτειών. Και η κατάσταση επιδεινώνεται συνεχώς.

Η κρίση είναι ακόμη οξύτερη στις άνυδρες εκτάσεις οι οποίες καταλαμβάνουν πάνω από το 1/3 της επιφάνειας της Γης. Σ' αυτές ακριβώς τις εκτάσεις όπου το έδαφος είναι εξαιρετικά ευπαθές, με αραιή βλάστηση και δεν ευνοείται καθόλου από τις κλιματολογικές συνθήκες εμφανίζεται το φαινόμενο της απερήμωσης (η υποβάθμιση του εδάφους παρατηρείται παντού, αλλά χρησιμοποιούμε τον όρο «απερήμωση» μόνο στις άνυδρες εκτάσεις). Περίπου 70% από τα 5.200 δισεκατομμύρια εκτάρια αυτών των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία ανά τον κόσμο, είναι ήδη υποβαθμισμένα. Επομένως, η απερήμωση κατέστρεψε σχεδόν το 30% της συνολικής έκτασης της Γης.

Περίπου πάνω από ένα δισεκατομμύριο εκτάρια της Αφρικής, το 73% των άνυδρων εκτάσεων της, έχουν υποστεί μέτρια ή σοβαρή απερήμωση. Αλλά και 1,4 δισεκατομμύρια εκτάρια της Ασίας έχουν υποστεί απερήμωση. Το φαινόμενο της απερήμωσης δεν αποτελεί πρόβλημα μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες: η ήπειρος με το μεγαλύτερο ποσοστό σε άνυδρες εκτάσεις που υπέστησαν μέτρια ή σοβαρή απερήμωση (74%) είναι η Βόρεια Αμερική. Πέντε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν επίσης το ίδιο πρόβλημα, ενώ πολλές από τις περισσότερο πληγείσες περιοχές της Ασίας ευρίσκονται στην πρώην Σοβιετική Ένωση.

Συνολικά, περισσότερο από 110 χώρες στον κόσμο έχουν άνυδρες εκτάσεις που διατρέχουν κίνδυνο απερήμωσης. Το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) εκτιμά ότι η απερήμωση κοστίζει παγκοσμίως 42 δισεκατομμύρια δολάρια (\$) το χρόνο. Μόνο η Αφρική ζημιώνεται περίπου κατά 9 δισεκατομμύρια δολάρια (\$) το χρόνο.

Το κόστος σε ανθρώπινες ζωές είναι ακόμη μεγαλύτερο. Κινδυνεύουν πάνω από ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι, δηλαδή σχεδόν το 1/5 ολόκληρου του ανθρώπινου πληθυσμού. Περίπου 135 εκατομμύρια, που αντιστοιχούν αθροιστικά στους πληθυσμούς της Γαλλίας, Ιταλίας, Ελβετίας και Ολλανδίας, αντιμετωπίζουν την πιθανότητα να εγκαταλείψουν τα εδάφη τους. Κανείς δε γνωρίζει πόσοι ήδη αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη γη τους επειδή αυτή υποβαθμίστηκε. Το 1/6 του πληθυσμού του Μαλί και της Μπουρκίνα Φάσο έχει ήδη εκριζωθεί. Αυτό έχει σαν συνέπεια να μεγαλώνουν όλο και περισσότερο οι φτωχοσυννοικίες των πόλεων. Μεταξύ των ετών 1965 και 1988, το ποσοστό των Μαυριτανών που ζουν στη πρωτεύουσα Νουακσόντ, αυξήθηκε από 9% σε 41%, ενώ οι νομάδες μειώθηκαν από 73% σε 7%.

Έτσι, ενώ εκείνοι που εγκαταλείπουν τη γη τους ακολουθούν το «χώρα της», όπως το παίρνει μακριά ο άνεμος και κατευθύνονται σε μακρινές εκτάσεις, οι χώρες τους δέχονται τις συνέπειες της μετανάστευσής τους. Η απερήμωση, για παράδειγμα, είναι ένας από τους παράγοντες που εξανά-

γκασαν τους Μεξικάνους μετανάστες να περάσουν τα σύνορα και να εισέλθουν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα δύο πέμπτα του πληθυσμού των άνω και μέσων περιοχών της Κοιλιάδας της Σενεγάλης έχουν ήδη μεταναστεύσει. Υπάρχουν περισσότεροι άνθρωποι στην περιοχή Bakel στην Γαλλία, από όσους παρέμειναν στα χωριά που άφησαν πίσω τους. Όμως, εάν τους δινόταν η ευκαιρία, θα προτιμούσαν να μείνουν στον τόπο τους.

Η απερήμωση έχει παίξει κάποιο ρόλο στην έκρηξη 10 ενόπλων συγκρούσεων που συμβαίνουν αυτή τη στιγμή σε άνυδρες περιοχές. Σε χώρες όπως η Σομαλία, συμβάλλει στην πολιτική αστάθεια, στη λιμοκτονία, στη κοινωνική κατάρρευση και προκαλεί δαπάνες τεραστίων χρηματικών ποσών για την ανακούφιση από τις καταστροφές και για ανθρωπιστική βοήθεια. Επίσης προκαλεί σε μεγάλο βαθμό περιβαντολογικές κρίσεις καθώς και αύξηση της θερμοκρασίας παγκοσμίως και απώλεια της βιοποικιλότητας.

Η απερήμωση είναι παραπλανητικός όρος. Για μερικούς, σημαίνει ότι οι έρημοι της γης εξαπλώνονται, επεκτείνονται και καλύπτουν με άμμο όλο και περισσότερο εύφορο έδαφος. Είναι αλήθεια ότι τα όρια των ερήμων επεκτείνονται ή συρρικνώνονται κυκλικά, ανάλογα με τις διακυμάνσεις του κλίματος και τις βροχοπτώσεις. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο ζήτημα. Η απερήμωση - μια άσχημη λέξη, για μια δυσμενή εξέλιξη - μοιάζει περισσότερο με μια ασθένεια του δέρματος. Κομμάτια γης εξαφανίζονται μόνα τους, μερικές φορές ακόμη και χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από την πλησιέστερη έρημο. Σταδιακά τα κομμάτια αυτά επεκτείνονται και ενώνονται όλα μαζί, δημιουργώντας συνθήκες παρόμοιες με αυτές της ερήμου.

Η Σύμβαση για την καταπολέμηση της Απερήμωσης αποδέχεται τον ορισμό της απερήμωσης, όπως συμφωνήθηκε από τους ηγέτες στην Παγκόσμια Συνάντηση Κορυφής του Ρίο το 1992 και θεωρεί υπεύθυνες τόσο τις κλιματολογικές μεταβολές, όσο και τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Προσθέτει επίσης ότι: «Η απερήμωση προκαλείται από συνδυασμένες αλληλο-επιδράσεις φυσικών, βιολογικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών παραγόντων».

Η ξηρασία είναι συχνά αιτία απερήμωσης. Αλλά συνήθως, οι πιο άμεσες αιτίες είναι τέσσερις ανθρώπινες δραστηριότητες. Η υπερβολική καλλιέργεια που εξαντλεί το έδαφος. Η υπερβολική βόσκηση που αφαιρεί τη κάλυψη από βλάστηση που προστατεύει από τη διάβρωση. Η αποψίλωση που κόβει τα δέντρα που συγκρατούν το έδαφος στη θέση του. Και τέλος, η άρδευση με κακή αποστράγγιση που μετατρέπει την καλλιεργήσιμη γη σε έδαφος γεμάτο άλατα, απερημώνοντας περίπου 500.000 εκτάρια κάθε χρόνο - περίπου η ίδια έκταση που αρδεύεται για πρώτη φορά ετησίως.

Στο παρελθόν, συχνά κατηγορούσαν τους ανθρώπους που ζούσαν σε άνυδρες περιοχές, για την καταστροφή των μέσων διαβίωσης τους μέσω της υπερβολικής χρήσης των εδαφών ή κοπής δέντρων. Όμως, όπως αναγνωρίζεται στο συνέδριο, συνήθως υπάρχουν βαθύτερες αιτίες, εξ αιτίας των οποίων δεν έχουν άλλη εναλλακτική λύση. Η κυριότερη είναι η φτώχεια. Ωθεί τους φτωχούς να παίρνουν, βραχυπρόθεσμα, όσο το δυνατόν περισσότερα από τη γη για να θρέψουν τις οικογένειές τους, ακόμη κι αν με αυτό το τρόπο διακινδυνεύουν τις μελλοντικές τους προοπτικές.

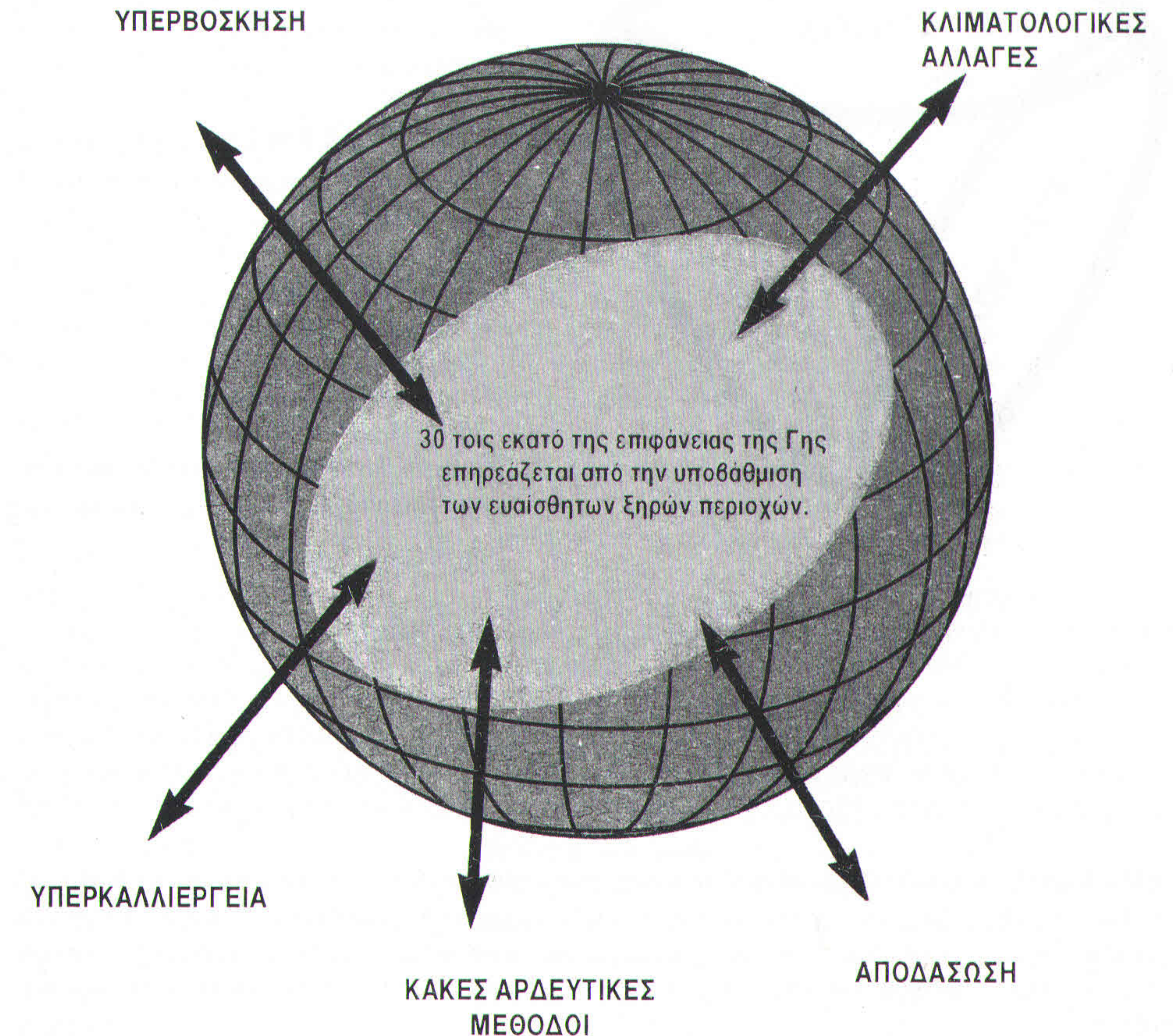
Οι φτωχοί των ξηρών περιοχών συχνά έχουν πολύ μικρή συμμετοχή στον καθορισμό της μοίρας τους. Περιθωριοποιούνται ακόμη και μέσα στις ίδιες τις χώρες τους, χωρίς δικαιώματα στη γη τους και με μικρή επιρροή στην εθνική ή περιφερειακή πολιτική. Οι γυναίκες είναι μεταξύ των πλέον αφανών ανθρώπων στον κόσμο, από οικονομικής, πολιτικής ή γεωγραφικής άποψης - αφού συνήθως πλήττονται περισσότερο από την απερήμωση ενώ έχουν τη μικρότερη επιρροή από όλους, ακόμη και μέσα στις ίδιες τις κοινωνίες τους. Είναι πιο ευαίσθητες τόσο στις καιρικές συνθήκες όσο και στα αποτελέσματα της εθνικής και παγκόσμιας οικονομίας. Κινδυνεύουν πολύ από την ξηρασία, αλλά τον ίδιο κίνδυνο διατρέχουν και από τις άφθονες βροχές, οι οποίες μερικές φορές προκαλούν την παραγωγή πλεονάσματος τροφίμων, και πτώση των τιμών.

Καθώς αυξάνεται ο πληθυσμός και κατά συνέπεια η ζήτηση για γεωργικά προϊόντα, τα παραδοσιακά συστήματα διαχείρισης της γης, καταρρέουν και υιοθετούνται νέες πρακτικές, συχνά μονο-

καλλιέργειας. Έτσι, όλο και περισσότερη γη καλής ποιότητας εξαναγκάζεται σε χρήση, χωρίς την κατάλληλη προσοχή για την συντήρησή της κι έτσι οι φτωχοί γεωργοί και βοσκοί οδηγούνται σε οριακά εδάφη.

Στο παρελθόν, συχνά οι υπεύθυνοι για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, αγνοούσαν τους ανθρώπους που ζούσαν σε άνυδρες περιοχές. Όμως, οι φτωχοί γνωρίζουν περισσότερο από όλους τα ευπαθή οικοσυστήματα, από τα οποία κερδίζουν τη ζωή τους τόσο καιρό. Αυτοί θα έπρεπε να είναι και το κλειδί για την καταπολέμηση της απερήμωσης.

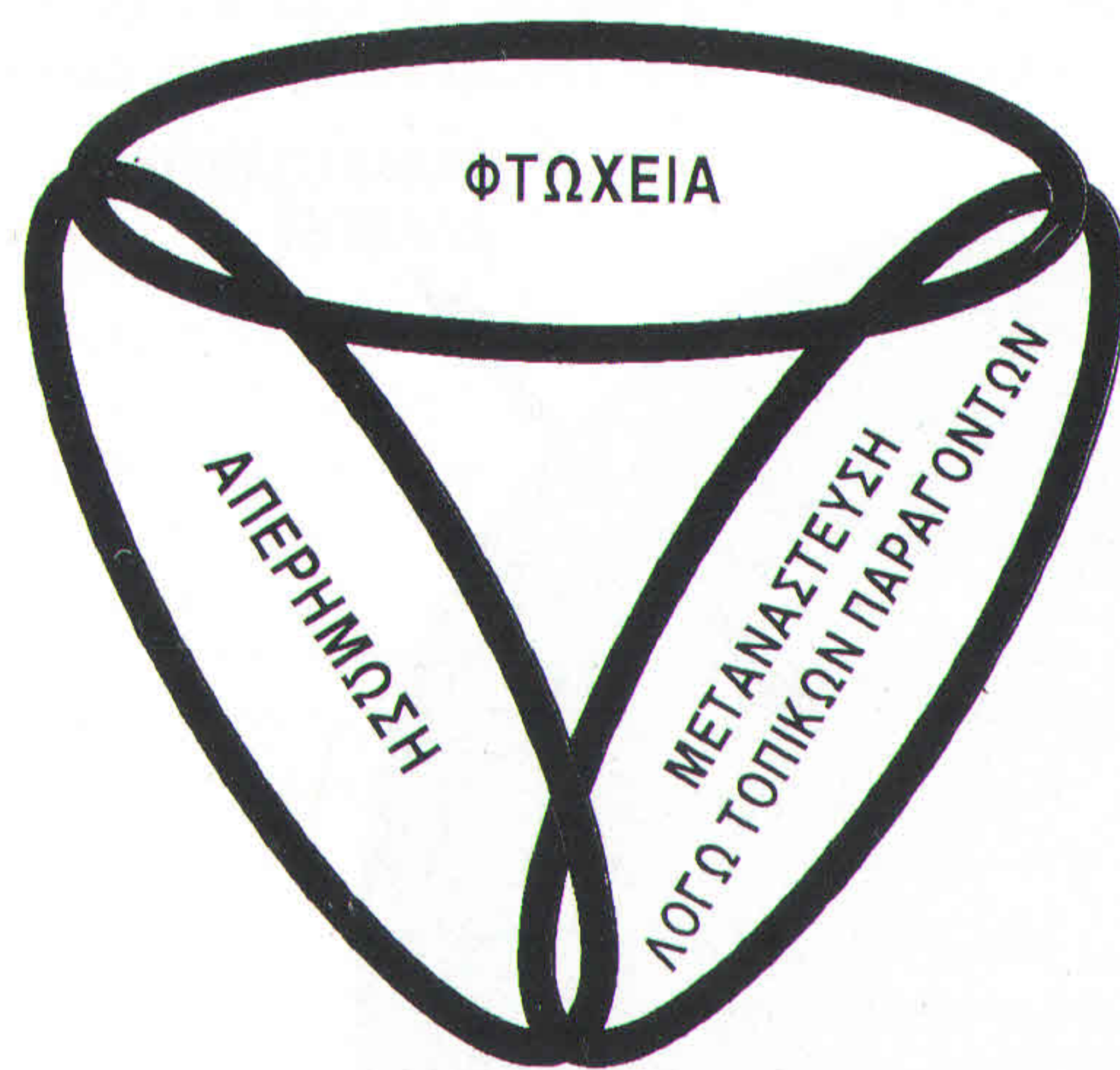
Η Σύμβαση αντιλαμβάνεται αυτόν το παράγοντα και αναγνωρίζει, όπως υπογραμμίστηκε στη Διάσκεψη Κορυφής της Κοπεγχάγης, για την Κοινωνική Ανάπτυξη, πως η ανάπτυξη αυτή πρέπει να έχει ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό, εάν θέλουμε να γίνει αιφορική. Προσφέρει νέες δυνατότητες, μια προσέγγιση από τη βάση και επιμένει πως οι κάτοικοι της περιοχής πρέπει να παίρνουν μέρος στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων της απερήμωσης και της φτώχειας. Ταυτόχρονα, προσφέρει την ελπίδα πως η απερήμωση μπορεί να σταματήσει και να αναστραφεί και ότι τα εισοδήματα και η αυτοπεποίθηση των πιο φτωχών ανθρώπων στον πλανήτη Γη μπορούν να βελτιωθούν, πράγμα που θα τους ενθαρρύνει να παραμείνουν στα εδάφη τους. Προσφέρει την καλύτερη και πιθανώς την τελευταία ευκαιρία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των πολύπλοκων και πολλαπλών κρίσεων που προκαλεί η απερήμωση.

2 ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΠΕΡΗΜΩΣΗ

Επεκτείνονται οι έρημοι; Παρά τα μεγάλα λόγια σε περιόδους κρίσης, τα αμμώδη εδάφη δεν επεκτείνονται σταθερά προς τη γειτονική γη. Οι έρημοι μπορεί να φαίνεται πως επεκτείνονται όταν δεν υπάρχουν πολλές βροχές για μεγάλα χρονικά διαστήματα, όμως, αυτό συμβαίνει μόνο μετά από έντονες βροχοπτώσεις.

Είναι λοιπόν όλα εντάξει; Όχι. Η υποβάθμιση των εδαφών είναι συνεχής και αυξάνεται με ανησυχητικό ρυθμό, διαβρώνοντας σοβαρά τα πολύτιμα παγκόσμια αποθέματα παραγωγικής γης. Όταν όμως εμφανίζεται σε άνυδρες περιοχές σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, δημιουργούνται συχνά συνθήκες που μοιάζουν με αυτές της ερήμου και τότε το φαινόμενο αυτό ονομάζεται «απερήμωση». Αυτή η εξέλιξη γίνεται σταδιακά, περισσότερο με την εξάπλωση και την ένωση διαφόρων τμημάτων υποβαθμισμένης γης, παρά με την εξάπλωση των ερήμων.

Είναι θεϊκή βούληση ή αποτέλεσμα των καιρικών συνθηκών; Η ξηρασία αποτελεί μέρος της αιτίας της απερίμωσης και ασφαλώς επιδεινώνει την κατάσταση. Όμως, πρόκειται κυρίως για πρόβλημα που προκαλείται από τον άνθρωπο. Είναι αποτέλεσμα τεράστιας πίεσης που εξασκείται στη γη.

Μήπως είναι μόνο πρόβλημα των φτωχών στις αναπτυσσόμενες χώρες; Όχι. Ένα δισεκατομμύριο από

τους πλέον φτωχούς και περιθωριοποιημένους ανθρώπους της γης - που ζουν στις πιο ευαίσθητες περιοχές - πιθανόν να είναι οι πλέον αρνητικά επηρεασμένοι από την απερίμωση. Όμως, υπάρχουν και άλλα θύματα. Και οι ανεπτυγμένες χώρες - ακόμα και οι πιο πλεονεκτικές περιοχές των αναπτυσσόμενων χωρών - επηρεάζονται έμμεσα, καθώς μεταναστεύουν προς αυτές άνθρωποι που δεν έχουν την δυνατότητα να ζήσουν στη δική τους υποβαθμισμένη γη. Η απερίμωση είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα τα οποία δείχνουν με ποιο τρόπο η φτώχεια, σε όποιο μέρος κι αν υπάρχει μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ευημερία και την αειφορική ανάπτυξη.

Τι είναι λοιπόν η απερίμωση; Ο ορισμός που συμφωνήθηκε από τους ηγέτες στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής του 1992 και έγινε αποδεκτός από τη Σύμβαση είναι: «η υποβάθμιση της γης στις άνυδρες, ημι-άνυδρες και ημι-υγρές περιοχές η οποία προκύπτει από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κλιματολογικών μεταβολών και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.»

3 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Η υποβάθμιση της γης είναι τόσο παλιά υπόθεση, όσο ο πολιτισμός που αναπτύχθηκε από τις πεδιάδες της Κίνας, έως τις κορυφογραμμές της αυτοκρατορίας των Ίνκας. Η πρώτη γραπτή ιστορία στον κόσμο, ένα επικό έργο των Σουμερίων, διηγείται το πως ένας άνθρωπος έκοψε δέντρα από τα δάση της Μεσοποταμίας, προκαλώντας έτσι μια κατάρρα. Οι αρχαίοι Σουμέριοι δεν έλαβαν σοβαρά υπόψη τους την παραβολή και συνέχισαν να κόβουν τα δέντρα. Ήδη από το 2000 π.χ. η λογοτεχνία τους περιγράφει δραματικά περιστατικά απερίμωσης. Η μεγάλη τους πόλη-κράτος Ουρούκ, στην οποία κάποτε κατοικούσαν 50.000 άνθρωποι και της οποίας οι γεωργικές αποδόσεις θα μπορούσαν να συγκριθούν με τις αποδόσεις της σημερινής Βόρειας Αμερικής, είναι τώρα ένας λόφος στην άμμο.

Ο Πλάτων έγραψε για την Αττική, τον 4ο π.χ. Αιώνα: «η γη μας, σε σύγκριση με το πως ήταν, μοιάζει με το σκελετό ενός ανθρώπου που έφθισε η ασθένεια». Ο σιτοβολώνας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στη Βόρειο Αφρική, από τον οποίο κάποτε τρεφόντουσαν 600 πόλεις, είναι τώρα μία έρημος. Ο Χριστόφορος Κολόμβος είπε πως δεν είχε ξαναδεί «πιο όμορφο πράγμα», όπως τα δάση που βρήκε στους λόφους της Ταϊτής. Αυτοί οι ίδιοι λόφοι βρίσκονται τώρα γυμνοί και διαβρωμένοι.

Βέβαια δεν αποτελούν όλα μία ιστορία καταστροφών. Οι άνθρωποι που ζουν στις άνυδρες περιοχές, κατά κανόνα ανακαλύπτουν μοναδικούς τρόπους ώστε να διαβιώνουν από τα ευπαθή εδάφη τους, χωρίς να τα υπέρ - εκμεταλλεύονται. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι της Αλγερινής στέππας περιπλανούνται ως νομάδες στα 20 εκατομμύρια εκτάρια της, ώστε να εκμεταλλεύονται με τον καλύτερο τρόπο την εναλλαγή των εποχών και τις κλιματολογικές μεταβολές, ελαχιστοποιώντας τη ζημιά στη γη με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων από κοινού με τους μόνιμους γεωργούς στον βορρά και τους ανθρώπους των οάσεων στο νότο.

Η πρώτη ουσιαστική διεθνής προσπάθεια για την καταπολέμηση της απερίμωσης, άρχισε στο τέλος της μεγάλης ξηρασίας της Σαχάρας και του λιμού της περιόδου 1968-1974, στον οποίο πέθαναν περισσότεροι από 200.000 άνθρωποι και εκατομμύρια ζώα. Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για το Σουδάν και τις χώρες της Σαχάρας, ιδρύθηκε το 1973 για να βοηθήσει πρωταρχικά εννέα χώρες της Δυτικής Αφρικής, επισημαίνοντας στην ξηρασία, αν και αργότερα οι δραστηριότητες του επεκτάθηκαν. Η βοήθεια κατόπιν επεκτάθηκε σε 22 χώρες νότια της Σαχάρας και βόρεια του Ισημερινού. Περίπου την ίδια εποχή ιδρύθηκαν και υποπεριφερειακές οργανώσεις στην Αφρική. Παράλληλα, το Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης, καθιέρωσε Ειδικό Πρόγραμμα για τις χώρες κάτω από τη Σαχάρα, που επηρεάστηκαν σημαντικά από ξηρασία. Διακίνησε περίπου 400 εκατομμύρια δολάρια που προήλθαν από συν-χορηματοδότηση, και βοήθησαν στην πραγματοποίηση 45 προγραμμάτων σε 25 χώρες.

Τα Ηνωμένα Έθνη έφεραν για πρώτη φορά το πρόβλημα σε παγκόσμια κλίμακα, στο Συνέδριο με θέμα της Απερίμωσης, που πραγματοποιήθηκε στο Ναϊρόμπι το 1977 και στο οποίο τέθηκε το θέμα στη διεθνή ημερήσια διάταξη, ως ένα παγκόσμιο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόβλημα. Έτσι, δημιουργήθηκε ένα Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Απερίμωσης, μια σειρά κατευθυντήριων οδηγιών και προτάσεων που σχεδιάστηκαν, μεταξύ άλλων, για να βοηθήσουν τις πληγείσες χώρες στην κατάρτιση προγραμμάτων αντιμετώπισης του προβλήματος, και στην οργάνωση και τον συντονισμό βοήθειας από τη διεθνή κοινότητα. Ενώ αρχικά το Σχέδιο Δράσης άφησε πολύ λίγα θέματα ακάλυπτα - μια μελέτη του 1990, έδειξε ότι ενώ οι βασικές αρχές του ήταν ακόμα σε ισχύ - στην πράξη τα αποτελέσματα της εφαρμογής του ήταν μικρότερα από τις προσδοκίες.

Αρχικά ούτε οι Κυβερνήσεις των χωρών που είχαν πληγεί, ούτε οι διεθνείς δωρητές βοήθειας, έ-

**ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΠΛΗΤΤΟΜΕΝΩΝ
ΚΡΑΤΩΝ - ΜΕΡΩΝ**

Τα πληγέντα Κράτη - Μέλη αναλαμβάνουν:

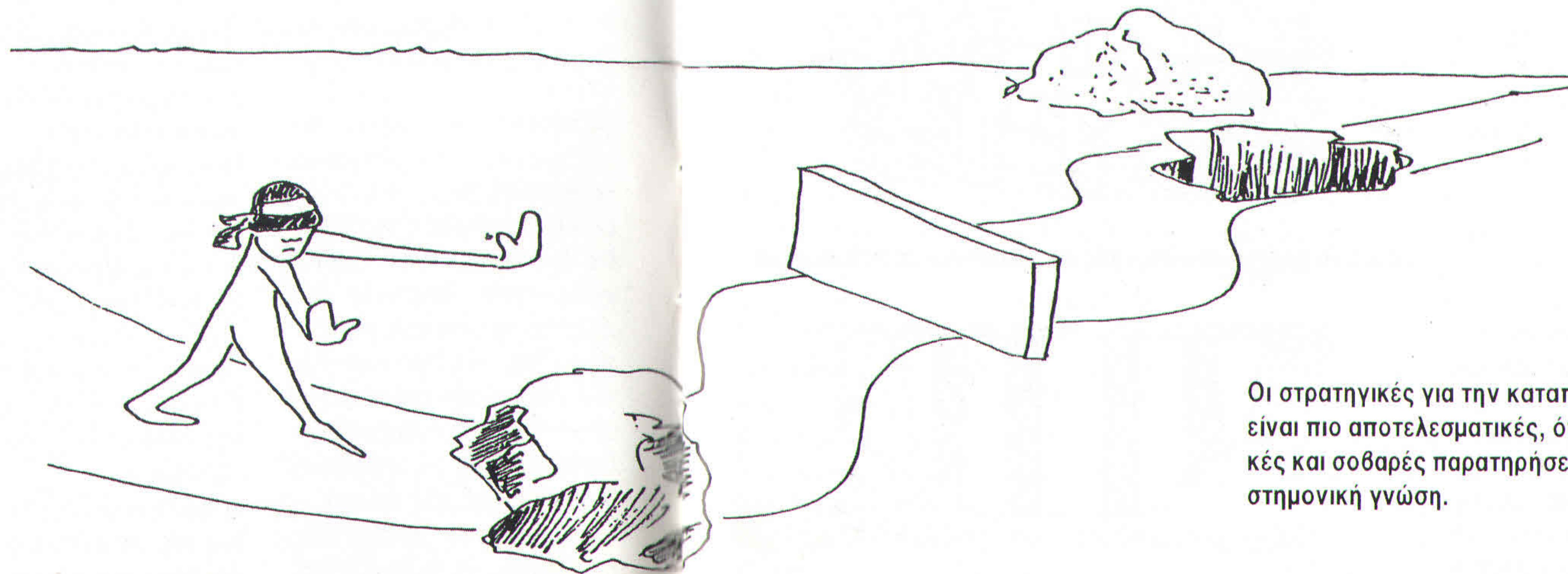
1. Να δίνουν την προτεραιότητα στην καταπολέμηση της απερήμωσης και στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας και να καταμερίζουν επαρκείς πόρους σύμφωνα με τις περιστάσεις και τις δυνατότητές τους.
2. Να καθιερώσουν στρατηγικές και προτεραιότητες στα πλαίσια του σχεδιασμού για αειφορική ανάπτυξη ή/και πολιτικές για την καταπολέμηση της απερήμωσης και της ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων της ξηρασίας.
3. Να αντιμετωπίσουν τις πραγματικές αιτίες της απερήμωσης και να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες που συντελούν στην απερήμωση.
4. Να συντελέσουν στην καλύτερη κατανόηση και να διευκολύνουν την συμμετοχή των τοπικών πληθυσμών, ιδιαίτερα των γυναικών και των νέων, υποστηριζόμενα από μη-Κυβερνητικές οργανώσεις στην προσπάθειά τους να καταπολέμησουν την απερήμωση και να ελαχιστοποιήσουν τις επιπτώσεις της ξηρασίας.
5. Να προσφέρουν ένα σωστό περιβάλλον με την ενίσχυση της κατάλληλης υπάρχουσας σχετικής νομοθεσίας και όπου δεν υπάρχει να θεσπίσουν νέους νόμους και να καθιερώσουν μακροπρόθεσμες πολιτικές και προγράμματα δράσης.

"Τα Μέλη με πνεύμα συνεργασίας, θα πρέπει να αναπτύξουν κοινές προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα: της Κυβέρνησης, των κοινοτήτων, των μη-κυβερνητικών οργανώσεων και των ιδιοκτητών γης, ώστε να υπάρξει καλύτερη κατανόηση της φύσης και της αξίας της γης και των δυσέυρετων υδάτινων πόρων στις περιοχές που πλήττονται, έτσι ώστε να εργασθούν μαζί για την αειφορική τους χρήση.»

Η τέταρτη και τελευταία αρχή λέει ότι: «Τα Μέλη θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τις ειδικές ανάγκες και καταστάσεις των πληγέντων αναπτυσσόμενων Κρατών - Μερών, ιδιαίτερα όσων μεταξύ αυτών είναι λιγότερο ανεπτυγμένα.»

Η Σύμβαση επίσης επιμένει ότι τα προγράμματα για τη καταπολέμηση της απερήμωσης και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας δεν πρέπει να σχεδιαστούν και να εφαρμοσθούν ξεχωριστά, αλλά θα πρέπει να ενσωματωθούν στο σύνολο των αναπτυξιακών πολιτικών. Επίσης, δίνει έμφαση στην ανάγκη «να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη μέθοδος προσέγγισης η οποία θα αντιμετωπίζει τις φυσικές βιολογικές και κοινωνικο-οικονομικές πλευρές της εξέλιξης της απερήμωσης και της ξηρασίας».

Ακόμη η Σύμβαση δίνει ειδική έμφαση στο οικονομικό περιβάλλον τόσο διεθνώς, όσο και εντός των κρατών και κάνει σαφές ότι θα πρέπει να ρυθμισθεί έτσι, ώστε να επιτρέψει την αποτελεσματική αντιμετώπιση της απερήμωσης. Τα Μέλη είναι υποχρεωμένα να δίνουν την «δέουσα προσοχή» στις επιπτώσεις του εμπορίου, τους διακανονισμούς και τα χρέη των αναπτυσσόμενων κρατών που πλήττονται «με στόχο την καθιέρωση ενός διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος που θα τους δίνει τη δυνατότητα αειφορικής ανάπτυξης». Επίσης είναι υποχρεωμένα να ενοποιήσουν τις προσπάθειες τους κατά της απερήμωσης με «στρατηγικές για την εξάλειψη της φτώχειας».

Οι στρατηγικές για την καταπολέμηση της απερήμωσης είναι πιο αποτελεσματικές, όταν βασίζονται σε σημαντικές και σοβαρές παρατηρήσεις καθώς και σε άριστη επιστημονική γνώση.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ - ΜΕΡΩΝ

Τα ανεπτυγμένα Κράτη - Μέλη αναλαμβάνουν:

1. Να υποστηρίξουν ενεργά όπως έχει συμφωνηθεί μεμονωμένα ή από κοινού, τις προσπάθειες των πληγέντων αναπτυσσόμενων κρατών - μερών, ιδιαίτερα εκείνων της Αφρικής και των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών, ώστε να καταπολεμηθεί η απερήμωση και να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις της ξηρασίας.
2. Να παρέχουν σημαντικούς οικονομικούς πόρους και άλλες μορφές στήριξης για να βοηθήσουν τα πληγέντα αναπτυσσόμενα Κράτη-Μέρη, ιδιαίτερα εκείνα της Αφρικής ώστε να μπορέσουν εκείνα να αναπτύξουν ικανοποιητικά και να εφαρμόσουν τα δικά τους μακροπρόθεσμα σχέδια και στρατηγικές για την καταπολέμηση της απερήμωσης και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας.
3. Να προωθήσουν την εξεύρεση νέων περισσότερων πηγών χρηματοδότησης.
4. Να ενθαρρύνουν την χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα και άλλες μη-κυβερνητικές πηγές.
5. Να προωθήσουν και να διευκολύνουν την πρόσβαση των πληγέντων Μερών, ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων, σε κατάλληλη τεχνολογία, γνώση και know-how.

Σύμβαση. Η Σύμβαση αναγνωρίζει τη σημασία του ιδιωτικού τομέα και δίνει ένα άνευ προηγουμένου ρόλο σ' ολόκληρη την κοινωνία, ιδιαίτερα σε μη-Κυβερνητικές οργανώσεις, για την εφαρμογή της.

Η Σύμβαση δίνει νέες κατευθύνσεις στις επιστημονικές και τεχνολογικές προσπάθειες και έμφαση στον τρόπο με τον οποίο οι τοπικοί πληθυσμοί μπορούν να κάνουν χρήση των επιστημονικών γνώσεων και να συμβάλουν σ' αυτές. Διαθέτει ευκίνητους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς αναθεώρησης ώστε να εξασφαλίζεται η συνεργασία μεταξύ των χωρών και των διεθνών οργανισμών.

5 ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η σύμβαση είναι πιθανώς το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές όργανο, το οποίο υποστηρίζει περισσότερο τη συνεργασία απ' ό,τι την παροχή βοήθειας. Μέχρι σήμερα, οι προσπάθειες για τη καταπολέμηση της απεργήμωσης - όπως και άλλες πρωτοβουλίες ανάπτυξης - βασιζόντουσαν κατά κανόνα σε μια σειρά μονόπλευρων σχέσεων.

Οι υπό ανάπτυξη πληγείσες χώρες ζητούν βοήθεια από τις πιο ανεπτυγμένες. Μερικές φορές οι πληγείσες χώρες καταρτίζουν προγράμματα και σχέδια και αναζητούν χρηματοδότηση γι' αυτά. Μερικές φορές οι δωρητές, σε αντάλλαγμα για τη βοήθειά τους, επιμένουν να σχεδιάζουν εκείνοι τα ειδικά προγράμματα δράσης.

Πολλές φορές μέσα στις πληγείσες χώρες ακολουθούνται μονόπλευρες διαδικασίες. Η κυβέρνηση κατευθύνει την παροχή βοήθειας προς τους πληγέντες πληθυσμούς, συχνά χωρίς να τους συμβουλεύει ή να επιτρέπει τη συμμετοχή τους στις αποφάσεις για την κατανομή της βοήθειας.

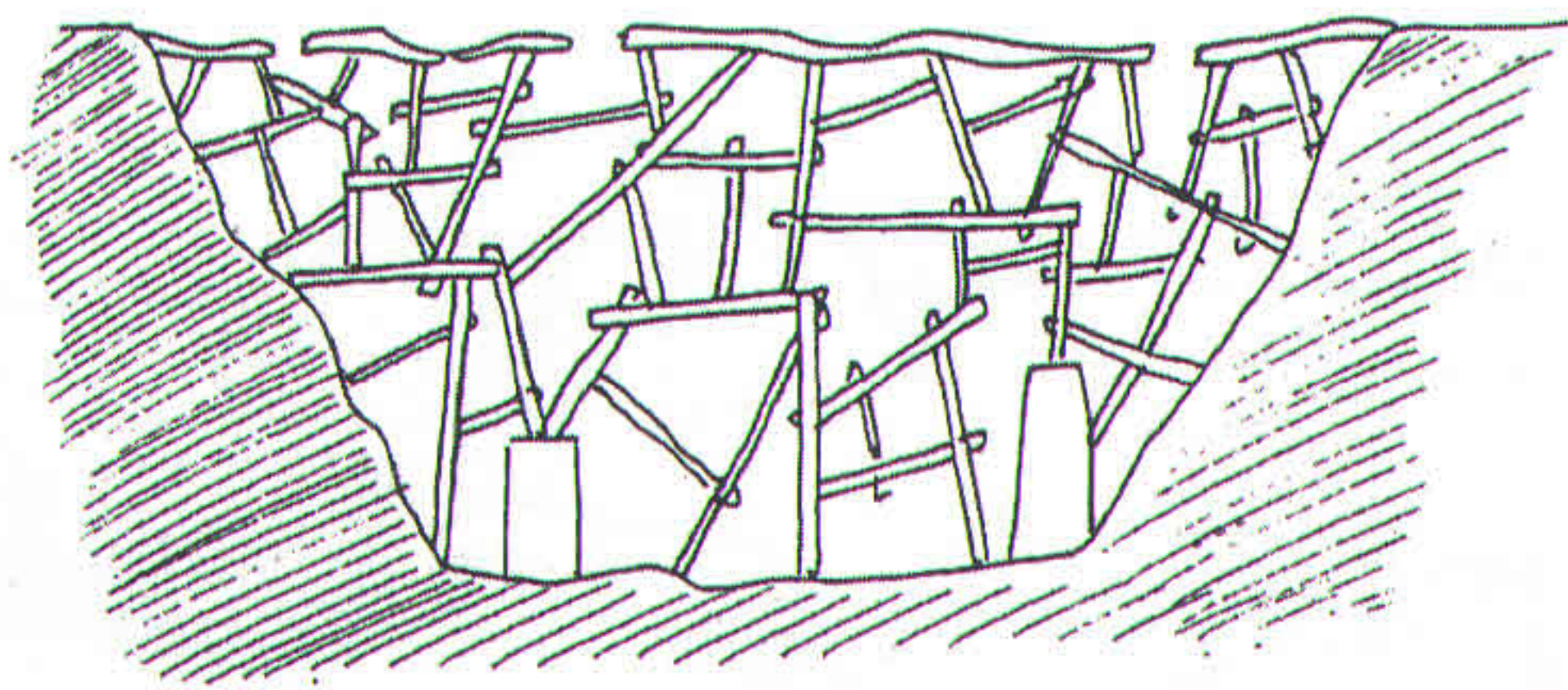
Αυτοί οι μονόπλευροι χειρισμοί σπάνια πετυχαίνουν και η σύμβαση θεωρεί τη συνεργασία απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της. Υπογραμμίζει τη «σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα για διεθνή συνεργασία και κοινή προσπάθεια» και αναφέρει πως τα εθνικά προγράμματα πρέπει να διεξάγονται «μέσα σε πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα στις κοινότητες δωρητές, τις κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα, τους τοπικούς πληθυσμούς και τις κοινοτικές ομάδες».

Στην πράξη, τα Εθνικά Προγράμματα Δράσης πρέπει να σχεδιάζονται στα πλαίσια ενός δημοκρατικού αλλά πολύπλευρου πλαισίου το οποίο θα απαιτεί από όλους τους φορείς - ξένους δωρητές (διμερείς και πολυμερείς), περιφερειακές οργανώσεις, εθνικές και τοπικές κυβερνήσεις, μη κυβερνητικούς οργανισμούς και τους

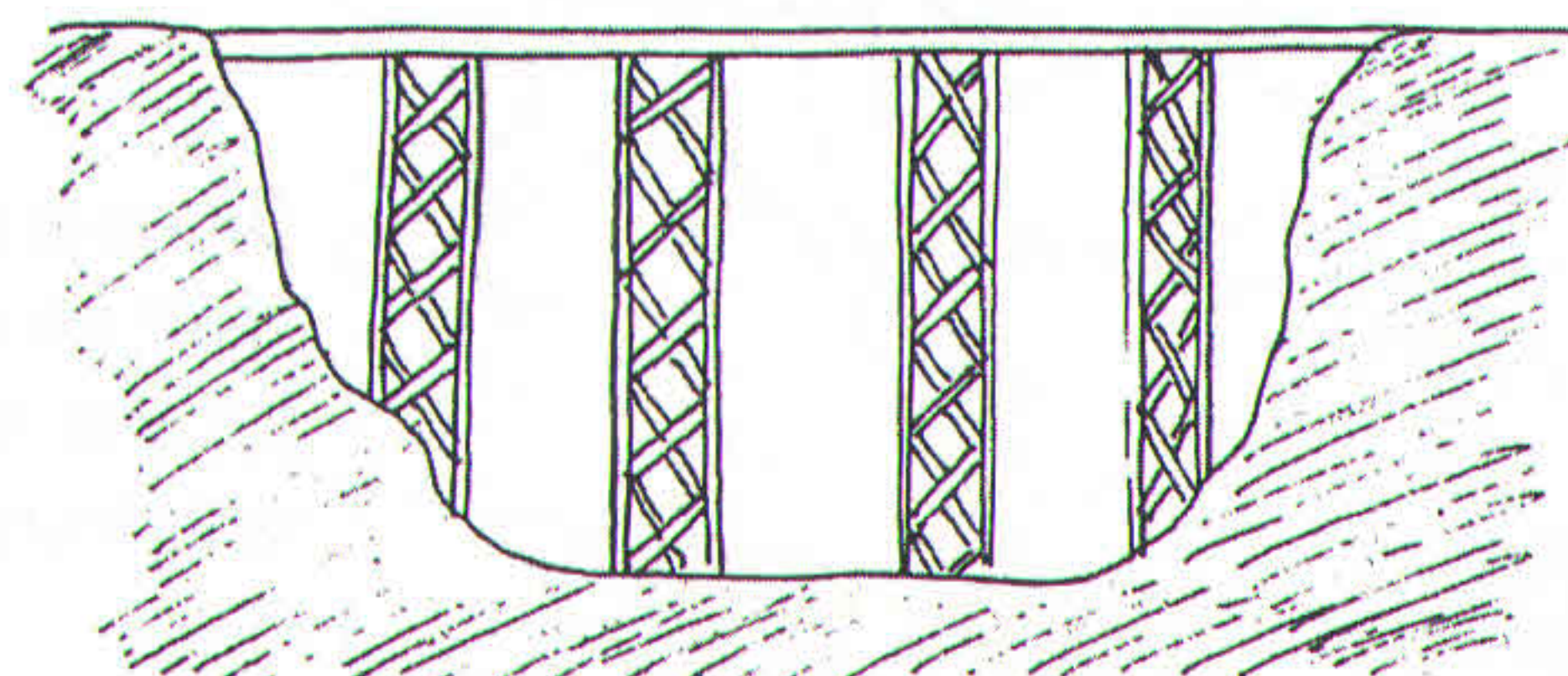
ίδιους τους κατοίκους της περιοχής - να εργασθούν μαζί. Θα διαπραγματευθούν οι συμφωνίες συνεργασίας και θα συμφωνηθεί ο τρόπος εφαρμογής τους. Έτσι θα εφαρμοσθούν από κοινού τα προγράμματα και θα τεθούν προτεραιότητες χωρίς να επιβάλλονται από τη μια ομάδα στην άλλη. Αυτό το πλαίσιο είναι πολύ πιο αποδοτικό, καθώς και πιο ισότιμο και δημοκρατικό, διότι θα αποφευχθούν οι επαναλήψεις και θα εξασφαλιστεί ο συντονισμός.

Αυτό το πνεύμα επιζητεί σε ολόκληρη τη σύμβαση. Για παράδειγμα, το Παράρτημα Περιφερειακής Εφαρμογής για την Αφρική, καλεί τα Αφρικανικά κράτη - Μέλη «να οργανώσουν συμβουλευτικές ομάδες σε εθνικό, υπο-περιφερειακό και περιφερειακό επίπεδο» οι οποίες θα μπορούν «να χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς για διαπραγματεύσεις και συμφωνίες για συνεργασία, που θα βασίζονται στα εθνικά, υπο-περιφερειακά και περιφερειακά προγράμματα δράσης».

Προκειμένου να εξευρεθούν οικονομικοί πόροι, τα Μέρη θα πρέπει να οργανώσουν πιο ορθολογικά την διαχείριση των υπαρχόντων πόρων για την καταπολέμηση της απεργήμωσης και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας...

... ώστε να χρησιμοποιηθούν πιο αποδοτικά και αποτελεσματικά.

6 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΣΗ

Είναι πολύ σημαντικό να προωθηθεί η συνεργασία για την καταπολέμηση της απεργήμωσης μεταξύ των δωρητών βοήθειας, των εθνικών κυβερνήσεων, των τοπικών διοικήσεων καθώς και των ίδιων των ανθρώπων που ζουν στις άνυδρες περιοχές. Γιατί με την πάροδο του χρόνου, τα προγράμματα αποτύγχαναν και το πρόβλημα συνέχισε να οξύνεται, κι έτσι έγινε σαφές ότι η απεργήμωση δεν μπορεί να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά, παρά μόνο αν συμμετέχουν πλήρως και αποφασιστικά οι άνθρωποι που πλήττονται.

Οι άνθρωποι που ζουν στις άνυδρες περιοχές των αναπτυσσομένων χωρών, αποτελούν τον μεγαλύτερο πλουτοπαραγωγικό πόρο τους. Γνωρίζουν την γη τους καλύτερα από οποιονδήποτε. Έχουν την ικανότητα να ζουν από αυτή, όπως ένας Αμερικανός παραγωγός σιτηρών και ένα καλλιεργητής ρυζιού στην Κίνα. Κατά κάποιον τρόπο οι ικανότητες τους μπορεί να είναι μεγαλύτερες, διότι πρέπει να εργάζονται κάτω από δυσκολότερες συνθήκες, με πολύ ευπαθή εδάφη, ένα κλίμα πολύ σκληρό και πολύ λιγότερους πόρους. Είναι πιθανό να αποτελούν το πιο σημαντικό κεφάλαιο του κόσμου στην προσπάθεια για καταπολέμηση της απεργήμωσης.

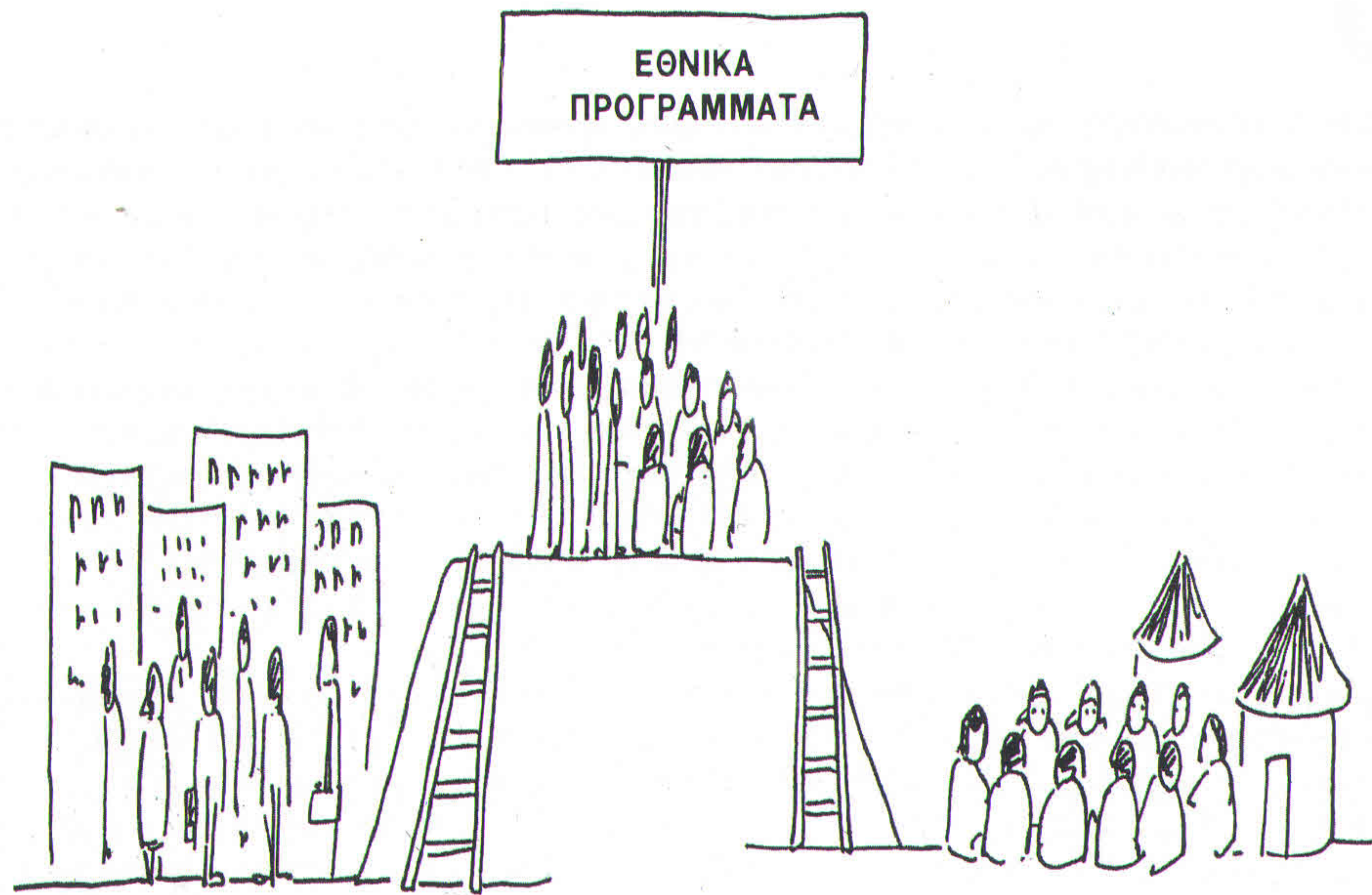
Όμως στο παρελθόν συχνά αγνοήθηκαν, και επι πλέον κατηγορήθηκαν για την απεργήμωση. Οι αποικιακές διακυβερνήσεις συχνά επέβαλαν λύσεις που είχαν πετύχει στις πατρίδες τους, όπου οι συνθήκες ήταν πολύ διαφορετικές. Οι νέες εθνικές κυβερνήσεις συχνά συμφωνούσαν με αυτές. Οι παλαιοί, σταθεροί τρόποι χρήσης της γης συχνά έπρεπε να διακόπτονται, και οι νομάδες, καθώς και οι άλλοι άνθρωποι των άνυδρων περιοχών αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τον τρόπο ζωής τους.

Οι τοπικοί πληθυσμοί αποξενώθηκαν, ιδιαίτερα επειδή οι εξωτερικές λύσεις αποτύγχαναν και η φτώχεια τους μεγάλωνε. Την εποχή που οι άνθρωποι θα έπρεπε να επωφελούνται από ένα πρόγραμμα, καθυστέρησε η ολοκλήρωσή του και περίμεναν να φύγουν οι ξένοι, ώστε να συνεχίσουν να ζούν με το δικό τους τρόπο. Πολύ συχνά, δύο ή τρία χρόνια αργότερα, το πρόγραμμα είχε σχεδόν ξεχαστεί.

Όμως, ορισμένα προγράμματα πέτυχαν. Τα περισσότερα από αυτά εκτελέστηκαν από οργανώσεις που είχαν ακούσει τη γνώμη των τοπικών πληθυσμών, έμαθαν για τις τεχνικές και τις προτεραιότητες τους και βρήκαν λύσεις από κοινού. Αυτό ενίσχυσε ακόμη περισσότερο την αντίληψη ότι οι άνθρωποι που ζουν στις άνυδρες περιοχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν πλήρως στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που καθορίζουν την ζωή τους.

Η έννοια της «συμμετοχής» υπάρχει πολλά χρόνια. Όμως, πολύ συχνά συνδέεται με την παλιά μέθοδο προσέγγισης «εκ των άνω»: οι αποφάσεις για τα προγράμματα έχουν ληφθεί κάπου αλλού και κατόπιν οι τοπικοί πληθυσμοί καλούνται να συμμετέχουν σε αυτά. Αληθινή συμμετοχή σημαίνει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους ανθρώπους που πρόκειται να επηρεασθούν από αυτές και όχι για τους ανθρώπους, δίνοντάς τους ταυτόχρονα και την δύναμη να θέσουν σε εφαρμογή αυτά που αποφασίστηκαν.

Πρέπει να καταβληθούν ειδικές προσπάθειες για να δοθεί στις γυναίκες η δυνατότητα συμμετοχής, επειδή ακόμη και στις ίδιες τους τις κοινωνίες, αυτές είναι που πλήττονται περισσότερο από την απεργήμωση και έχουν τη λιγότερη δύναμη να την αντιμετωπίσουν. Οι γυναίκες εργάζονται πολύ στην γη, αλλά η φωνή τους δεν ακούγεται ακόμη και μέσα στις κοινότητές τους. Η βοήθεια, οι συμβουλές και η επικοινωνία που προέρχονται από έξω, συνήθως απευθύνονται στους άνδρες. Η Σύμβαση αλλάζει τη μέθοδο προσέγγισης στο Διεθνές Δίκαιο. Δίνει συνεχή έμφαση στη σημασία της πλήρους συμμετοχής και ειδικά υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο που παίζουν οι γυναίκες. Επίσης τονίζει την ειδική σημασία των μη-κυβερνητικών οργανισμών και τους δίνει σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της υλοποίησης της Σύμβασης.

Τα Εθνικά Προγράμματα Δράσης θα εκπονηθούν μέσω μιας συνεχούς συμμετοχικής διαδικασίας.

Τα Μέρη δεσμεύονται για την αποτελεσματική συμμετοχή σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο των μη-κυβερνητικών οργανισμών και των τοπικών πληθυσμών, ανδρών και γυναικών, ιδιαίτερα εκείνων που χρησιμοποιούν τους πόρους, συμπεριλαμβανομένων των γεωργών και βοσκών και των αντιστοίχων αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους, στο σχεδιασμό της πολιτικής, στη λήψη των αποφάσεων και στην εφαρμογή και αναθεώρηση των Εθνικών Προγραμμάτων Δράσης. Αυτό το πνεύμα υπάγχει σε όλη τη Σύμβαση. Για παράδειγμα οι Αφρικανικές χώρες, στο Παράρτημα Περιφερειακής Εφαρμογής, συμφωνούν ότι πρέπει να υπάρξει μια συμβουλευτική και συμμετοχική διαδικασία, στην οποία θα πάρουν μέρος οι αρμόδιοι κυβερνητικοί φορείς, οι τοπικοί πληθυσμοί, οι κοινότητες και οι μη-κυβερνητικοί οργανισμοί, ώστε να παρέχουν καθοδήγηση γύρω από μία στρατηγική με ευέλικτο σχεδιασμό, η οποία θα επιτρέπει τη μέγιστη συμμετοχή των τοπικών πληθυσμών και κοινοτήτων. Δεσμεύονται να συμπεριλάβουν στα Εθνικά Προγράμματα Δράσης τους, την αύξηση της συμμετοχής των τοπικών πληθυσμών και κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των γεωργών και βοσκών και να τους μεταβιβάσουν μεγαλύτερη ευθύνη στην διαχείριση. Εν τω μεταξύ, τα Μέρη από την Ασία συμφωνούν στο Παράρτημα τους, ότι θα συμμετέχουν οι επηρεαζόμενοι πληθυσμοί, συμπεριλαμβανομένων και των τοπικών κοινοτήτων, στην εκπόνηση, συντονισμό και εφαρμογή των προγραμμάτων δράσης, μέσω μίας τοπικά κατευθυνόμενης συμβουλευτικής διαδικασίας, με την συνεργασία των τοπικών αρχών και των σχετικών εθνικών και μη κυβερνητικών οργανισμών.

7 ΕΝΑΡΞΗ ΚΟΙΝΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η Σύμβαση αναφέρει «Τα Μέρη θα αναπτύξουν λειτουργικούς μηχανισμούς, ιδιαίτερα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, για να εξασφαλίσουν τον πληρέστερο δυνατό συντονισμό μεταξύ των ανεπτυγμένων Κρατών-Μερών, των αναπτυσσόμενων Κρατών-Μερών και των σχετικών δια-κυβερνητικών και μη-κυβερνητικών οργανισμών, έτσι ώστε να αποφευχθούν οι επικαλύψεις, να εναρμονισθούν οι παρεμβάσεις και οι προσεγγίσεις και να μεγιστοποιηθεί το αποτέλεσμα της βοήθειας. Στα αναπτυσσόμενα Κράτη-Μέρη που επηρεάζονται, θα δοθεί προτεραιότητα στις συντονιστικές δραστηριότητες που έχουν σχέση με τη διεθνή συνεργασία, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η αποδοτική χρήση των πόρων, να εξασφαλισθεί η ανταπόκριση στη βοήθεια και να διευκολυνθεί η εφαρμογή των Εθνικών Προγραμμάτων Δράσης και των προτεραιοτήτων, σύμφωνα με αυτή τη Σύμβαση»

Μεγάλο μέρος της προσπάθειας για την καταπολέμηση της απεργήμωσης, έχει αναλωθεί σε ένα άχρηστο ανταγωνισμό μεταξύ δωρητών, υπουργείων, σχεδίων, προγραμμάτων και τρόπων προσέγγισης. Οι χώρες ή οι φορείς-δωρητές συχνά υποχρέωναν τις παραλήπτριες κυβερνήσεις να εκπονούν νέα προγράμματα ως πλαίσια για τη βοήθεια τους και συχνά αυτά είχαν πολύ μικρή σχέση με τα προγράμματα που είχαν ήδη εκπονηθεί με άλλους δωρητές. Αυτά τα προγράμματα συχνά χρηματοδοτούντο εν μέρει και ποτέ δεν έφθαναν στην ολοκλήρωση, διότι ο επόμενος δωρητής ήθελε να ξαναρχίσει από την αρχή.

Η Σύμβαση λοιπόν τονίζει την ανάγκη για συντονισμό και συνεργασία και έχει ως σκοπό να σταματήσει τη συνέχιση αυτών των επικαλύψεων. Επικεντρώνει την προσοχή της στη συνεργασία και θεωρεί ότι όλοι όσοι έχουν κάποιο ρόλο, πρέπει να συγκεντρωθούν για να εκπονήσουν τα εθνικά προγράμματα, αλλά και για να αποφασίσουν το πώς αυτά θα εφαρμοσθούν. Αναφέρει ότι τα Εθνικά Προγράμματα Δράσης θα προωθήσουν τις πολιτικές και θα ενισχύσουν τα θεσμικά πλαίσια, με τα οποία θα αναπτυχθούν η συνεργασία και ο συντονισμός, σε πνεύμα συμμετοχής, μεταξύ κοινοτήτων, δωρητριών, των κυβερνήσεων σε όλα τα επίπεδα, των τοπικών πληθυσμών και των κοινοτικών ομάδων.

Τα Μέρη δεσμεύονται για «χρηματοδοτική συνεργασία, η οποία θα παρέχει τη δυνατότητα πρόβλεψης μακροπρόθεσμου σχεδιασμού για τα προγράμματα δράσης». Συμφωνούν «στην άμεση και στενή μεταξύ τους συνεργασία, μέσω των σχετικών δια-κυβερνητικών οργανισμών, για την εκπόνηση και εφαρμογή των προγραμμάτων δράσης». Αναλαμβάνουν, σύμφωνα με τις γενικές υποχρεώσεις τους, να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ των Κρατών-Μερών που επηρεάζονται, με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος και την διατήρηση της γης και του νερού και να ενισχύσουν την υπο-περιφερειακή και διεθνή συνεργασία».

Τα Αφρικανικά Μέρη συμφωνούν, στο Παράρτημά τους, ότι τα Εθνικά Προγράμματα Δράσης θα είναι ένα κεντρικό και αναπό-

σπαστο μέρος της ευρύτερης διαδικασίας διαμόρφωσης των εθνικών πολιτικών για την οικονομική ανάπτυξη. Όλα τα Μέρη συμφωνούν να «συνεργασθούν μεταξύ τους και μέσω των αρμόδιων δια-κυβερνητικών οργανισμών, καθώς και των μη-κυβερνητικών οργανισμών, ώστε να αναλάβουν την ενημέρωση του κοινού και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων»...

8 ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Οι περισσότερες απόπειρες καταπολέμησης της απερήμωσης, έχουν εστιασθεί κυρίως στην καταπολέμηση των συμπτωμάτων αντί των αιτιών. Συγκεντρώθηκαν στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων και στη μείωση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, που φαίνεται ότι επηρεάζουν την κατάσταση άμεσα.

Επεδίωξαν να εμποδίσουν την υπερβολική καλλιέργεια και βόσκηση, την αποψίλωση και την λανθασμένη άρδευση, χωρίς όμως να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές και οικονομικές πιέσεις που προκάλεσαν αυτά τα φαινόμενα. Αυτό τελικά συχνά κατέληγε στο να κατηγορούνται τα θύματα της απερήμωσης ότι την προκάλεσαν, χωρίς να γίνεται σοβαρή προσπάθεια για την κατανόηση εκείνων των ανεξέλεγκτων δυνάμεων, οι οποίες τους οδήγησαν σε υπερεκμετάλλευση της γης.

Σήμερα γίνεται αποδεκτό ότι αυτή η στενή εστίαση ήταν ένας από τους λόγους για τους οποίους αποδείχθηκε απογοητευτική η εφαρμογή του σχεδίου Δράσης του 1977. Η Σύμβαση προβλέπει τη διόρθωση αυτής της αντίληψης, ενσωματώνοντας τα κοινωνικά και οικονομικά θέματα στην καρδιά της ανάλυσης και της εφαρμογής της, δίνοντάς τους έτσι ίσο βάρος με τις φυσικές και βιολογικές πλευρές της απερήμωσης.

Τα επηρεαζόμενα Κράτη-Μέλη, αναλαμβάνουν στις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τη Συνθήκη, να «αντιμετωπίσουν τις αιτίες της απερήμωσης, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες που συμβάλουν στις διαδικασίες της απερήμωσης».

Όλα τα Μέλη έχουν την υποχρέωση να «υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη μέθοδο προσέγγισης, η οποία θα αντιμετωπίζει τις φυσικές, βιολογικές και κοινωνικοοικονομικές πλευρές των διαδικασιών απερήμωσης και ξηρασίας». Ειδικότερα υπόσχονται να «ενσωματώσουν στρατηγικές για την εξάλειψη της φτώχειας, στις προσπάθειες καταπολέμησης της απερήμωσης και να απαλύνουν τις επιπτώσεις της ξηρασίας».

Είναι κυρίως η φτώχεια που αναγκάζει τους ανθρώπους που ζουν στις άνυδρες περιοχές να εκμεταλλεύονται όσο το δυνατόν περισσότερο τη γη και προκαλεί την επιτακτική ανάγκη για την βραχυπρόθεσμη επιβίωση, πράγμα που δεν τους δίνει καμιά άλλη επιλογή από το να δρουν εναντίον του μακροπρόθεσμου συμφέροντος τους. Οποιαδήποτε αποτελεσματική στρατηγική πρέπει να επικεντρωθεί στην αντιμετώπιση του προβλήματος της φτώχειας.

Μια τέτοια στρατηγική θα πρέπει να λάβει υπόψη τις κοινωνικές δομές και τα θέματα ιδιοκτησίας της γης και να δώσει την κατάλληλη προσοχή στη μόρφωση, την εκπαίδευση, τις μεταφορές και τις επικοινωνίες, έτσι ώστε να δημιουργηθεί η απόλυτα ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία θα μπορέσει να καταπολεμήσει την απερήμωση. Τα μεγάλα εθνικά και διεθνή σχέδια πρέπει να συνδέονται με τις μικρές αποφάσεις, που στην πραγματικότητα λαμβάνονται από τους ανθρώπους κάθε τόπου.

Τα τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα ολοκληρωμένο πακέτο επενδύσεων και δημιουργίας δυνατοτήτων στις επηρεαζόμενες περιοχές και να ενισχύσουν τη δυνατότητα τοπικών πληθυσμών να προγραμματίζουν και να διαχειρίζονται τους πόρους τους.

9 ΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Για να μπορέσει να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η απερήμωση από τις επηρεαζόμενες από αυτήν χώρες - και από τους ανθρώπους που ζουν στις άνυδρες περιοχές - πρέπει οι συνθήκες να είναι σωστές. Είναι δύσκολο για τις κυβερνήσεις ή τους τοπικούς πληθυσμούς να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην κρίση, εάν είναι διαρκώς απασχολημένοι με την οικονομική και φυσική τους επιβίωση. Η Σύμβαση αναγνωρίζει την ανάγκη για ένα περιβάλλον που θα «δίνει δυνατότητες», έτσι ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να επιδιώξουν την αειφορική ανάπτυξη.

Σε εθνικό επίπεδο, ένα τέτοιο περιβάλλον θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει καλή διακυβέρνηση και σταθερότητα, θεσμική και διαχειριστική μεταρρύθμιση, οικονομικά κίνητρα και βελτιωμένη υποδομή. Θα απαιτούσε επίσης μια αλλαγή της παρούσας κατεύθυνσης των οικονομιών πολλών αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες ευνοούν την βιομηχανία και τις μικρές ή μεγάλες πόλεις, σε βάρος της γεωργίας και της υπαίθρου. Αυτό, εν μέρει, μπορεί να πραγματοποιηθεί - ενώ συγχρόνως θα αφαιρεί κάποια πίεση από τη γη - διαφοροποιώντας τις οικονομικές επιλογές και προωθώντας εναλλακτικούς τρόπους ζωής. Στα παραδείγματα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν η καλλιέργεια και η εφαρμογή προγραμμάτων δασοπονίας στα χωριά, η δημιουργία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η προώθηση του τουρισμού που θα βασίζεται στην άγρια πανίδα.

Οι τοπικοί πληθυσμοί έχουν την ανάγκη της σιγουριάς και των ίσων δικαιωμάτων στη γη τους. Δεν θα την προσέξουν, αν φοβούνται ότι μπορεί να τους την πάρουν. Στο Παράρτημα Περιφερειακής Εφαρμογής, τα Μέλη από την Αφρική, συμφωνούν να «προσαρμόσουν με τον κατάλληλο τρόπο, το θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, ώστε να παρέχεται ασφάλεια στους τοπικούς πληθυσμούς, σχετικά με την ιδιοκτησία της γης».

Διεθνείς οικονομικοί παράγοντες, έχουν επίσης προκαλέσει «μη αποδεκτές αναπτυξιακές πρακτικές», όπως αναγνωρίζει το Παράρτημα Περιφερειακής Ανάπτυξης για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Τα χρέη, οι διακυμάνσεις και οι επιδεινόμενοι όροι εμπορίου, κατά τα τελευταία 20 χρόνια, οι μη δασμολογικοί περιοριστικοί παράγοντες,

καθώς και τα επίπονα σταθεροποιητικά προγράμματα, προκάλεσαν τις αιτίες, για τις οποίες οι χώρες παράγουν όλο και περισσότερα από τη γη, για να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους. Η διάθεση στην αγορά των επιδοτούμενων πλεονασμάτων τροφίμων από ορισμένες ανεπτυγμένες χώρες, προκάλεσε την καταστροφή των αγρών των τοπικών γεωργών στα αναπτυσσόμενα κράτη.

Τα Μέλη συμφωνούν να «δώσουν την απαραίτητη προσοχή εντός των διεθνών και περιφερειακών οργάνων, στην κατάσταση των αναπτυσσόμενων κρατών-μερών που επηρεάζονται, σχετικά με το διεθνές εμπόριο, τους διακανονισμούς αγρών και χρεών, ενόψει της καλλιέργειας ενός διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα προώθησης της αειφορικής ανάπτυξης».

Τα μέρη δεσμεύονται να αντιμετωπίσουν τις βασικές αιτίες της απερήμωσης και να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες που συμβάλουν σε αυτή.

10 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ

ΕΝΘΕΤΟ 1

Οι απαιτήσεις των Εθνικών Προγραμμάτων Δράσης είναι να:

- συμπεριλάβουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές... να δώσουν έμφαση στην εφαρμογή τους και να είναι αναπόσπαστα μέρη των εθνικών πολιτικών αειφορικής ανάπτυξης.
- επιτρέπουν την πραγματοποίηση τροποποιήσεων ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες και να είναι αρκετά ευέλικτα σε τοπικό επίπεδο ώστε να συμφωνούν με τις διάφορες κοινωνικο-οικονομικές, βιολογικές και γεωφυσικές συνθήκες.
- δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων για εδάφη που δεν έχουν ακόμη υποβαθμισθεί ή έχουν υποβαθμισθεί ελαφρά.
- ενισχύουν τις εθνικές κλιματολογικές, μετεωρολογικές και υδρολογικές δυνατότητες και τα μέσα, ώστε να μπορεί να γίνει έγκαιρη προειδοποίηση για ξηρασία.
- προάγουν πολιτικές και ενισχύουν τα θεσμικά πλαίσια που αναπτύσσουν την συνεργασία και τον συντονισμό, όπως και διευκολύνουν την πρόσβαση από τους τοπικούς πληθυσμούς στην κατάλληλη πληροφόρηση και τεχνολογία.
- προωθούν την αποτελεσματική συμμετοχή σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- απαιτούν τακτική αναθεώρηση και αναφορές προόδου γύρω από την εφαρμογή τους.

γκαίοι και ποιοί διαθέσιμοι. Η Σύμβαση ορίζει επτά γενικές προϋποθέσεις για τα Εθνικά Προγράμματα Δράσης (Ενθετο 1) και πέντε εθελοντικά στοιχεία (Ενθετο 2). Προσδιορίζει τους τομείς δράσης με προτεραιότητα (Ενθετο 3) και αναφέρει ότι κάθε επηρεαζόμενο Κράτος-Μέρος -ανάλογα με τις περιστάσεις- θα πρέπει να συμπεριλάβει τουλάχιστον κάποια από αυτά στο Εθνικό του Πρόγραμμα Δράσης. Όλα αυτά επίσης ισχύουν

Η Σύμβαση θα εφαρμοσθεί μέσω των Εθνικών Προγραμμάτων Δράσης, τα οποία θα συμπληρωθούν από περιφερειακά και υποπεριφερειακά προγράμματα. Η αποτελεσματική δράση για την καταπολέμηση της απερίθωτης πρέπει να διεξαχθεί σε τοπικό επίπεδο και να προσαρμοσθεί στις τοπικές καταστάσεις και συνθήκες. Όμως, πρέπει επίσης να ενσωματωθεί σε εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές, ώστε να εξασφαλισθεί ο καθορισμός προτεραιοτήτων, να αποφευχθούν οι επαναλήψεις και να είναι βέβαιο ότι γίνεται καλύτερη δυνατή χρήση των πόρων.

Τα Εθνικά Προγράμματα Δράσης σχηματίζουν τον πυρήνα της Σύμβασης. Τα επηρεαζόμενα μέρη θα πρέπει να τα ετοιμάσουν, να τα δημοσιοποιήσουν και να τα εφαρμόσουν, ως «κεντρικό στοιχείο» της στρατηγικής τους. Όμως, θα πρέπει να τα χρησιμοποιήσουν και να τα θεμελιώσουν επάνω σε ήδη υπάρχοντα επιτυχημένα σχέδια και προγράμματα. Πρέπει να έχουν στενή αλληλοσύνδεση με άλλες προσπάθειες δημοσιότητας ικανοποιητικών αναπτυξιακών πολιτικών και να «εκσυγχρονίζονται μέσω μιας συνεχούς συμμετοχικής διαδικασίας, με βάση τα μαθήματα που δίνει η επιτόπου δράση», καθώς και από τα αποτελέσματα της έρευνας.

Τα προγράμματα πρέπει να προσδιορίσουν τους παράγοντες που συμβάλουν στην απερίθωση, καθώς και τα απαραίτητα πρακτικά μέτρα για την καταπολέμησή της και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας. Επίσης, θα πρέπει να εξειδικεύσουν τους αντίστοιχους ρόλους της κυβέρνησης, των τοπικών κοινοτήτων και των εργαζόμενων στη γη, καθώς και το ποιοί πόροι είναι ανα-

ΕΝΘΕΤΟ 2

Τα εθελοντικά στοιχεία είναι:

- η εγκατάσταση ή/και η ενίσχυση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και μηχανισμών βοήθειας των περιβαλλοντικών προσφύγων.
- η ενίσχυση της ετοιμότητας για την ξηρασία και τη διαχείριση των επιπτώσεών της, σε τοπικό, εθνικό, υπο-περιφερειακό και περιφερειακό επίπεδο.
- Η εγκατάσταση ή/και η ενίσχυση συστημάτων εξασφάλισης τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων και εγκαταστάσεων αποθήκευσης και εμπορίας, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο.
- η καθιέρωση προγραμμάτων για ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων ζωής, οι οποίοι θα μπορούσαν να παρέχουν εισοδήματα σε περιοχές επιρρεπείς στην ξηρασία.
- η ανάπτυξη αειφορικών συστημάτων άρδευσης για τις καλλιέργειες αλλά και την κτηνοτροφία.

ΕΝΘΕΤΟ 3

Οι οκτώ τομείς δράσης που έχουν προτεραιότητα είναι:

- η προώθηση εναλλακτικών τρόπων ζωής και η βελτίωση του εθνικού οικονομικού περιβάλλοντος, με σκοπό την ενίσχυση των προγραμμάτων που έχουν ως στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και την εξασφάλιση τροφής.
- η δημογραφική δυναμική.
- η αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων.
- οι αειφορικές γεωργικές πρακτικές.
- η ανάπτυξη και η αποδοτική χρήση των διάφορων πηγών ενέργειας.
- τα θεσμικά και νομικά πλαίσια.
- η ενίσχυση των δυνατοτήτων για αξιολόγηση και συστηματική παρατήρηση, συμπεριλαμβανομένων υδρολογικών και μετεωρολογικών υπηρεσιών.
- η ανάπτυξη ικανοτήτων, η εκπαίδευση και η ενημέρωση του κοινού.

επιστημονική κοινότητα και τους μη-κυβερνητικούς οργανισμούς και να υποστηρίζουν τα προγράμματα δράσης. Οι ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να διοχετεύσουν τη βοήθεια τους άμεσα, αλλά και μέσω πολυμερών οργανισμών. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις Αφρικανικές, αλλά και στις άλλες λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Στη Σύμβαση επίσης αναφέρονται εξειδικευμένα μέτρα στήριξης (Ενθετο 4).

ΕΝΘΕΤΟ 4

Στα μέτρα στήριξης των προγραμμάτων δράσης, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται:

- οικονομική συνεργασία που θα παρέχει δυνατότητα πρόβλεψης για τα προγράμματα δράσης, η οποία θα επιτρέπει τον αναγκαίο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.
- εκπόνηση και χρήση μηχανισμών συνεργασίας, οι οποίοι θα δίνουν μεγαλύτερη δυνατότητα στήριξης σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης και της δράσης μέσω μη-κυβερνητικών οργανισμών, έτσι ώστε να προωθηθεί η δυνατότητα επανάληψης των επιτυχημένων δραστηριοτήτων των προγραμμάτων-πilotών, όπου αυτά ταιριάζουν.
- αυξημένη ευελιξία στο σχεδιασμό των προγραμμάτων, χρηματοδότηση και εφαρμογή σε συμφωνία με την πειραματική, επαναληπτική προσέγγιση, που έχει υποδειχθεί για συμμετοχική δραστηριότητα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.
- διοικητικές και οικονομικές διαδικασίες, όταν χρειάζονται, οι οποίες θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας και των προγραμμάτων στήριξης.

για τα υπο-περιφερειακά και τα περιφερειακά προγράμματα. Τα επηρεαζόμενα Κράτη-Μέρη συμφωνούν να συζητήσουν και να συνεργασθούν για να τα ετοιμάσουν, έτσι ώστε να «εναρμονισθεί, να συμπληρωθεί και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των Εθνικών προγραμμάτων». Τα Μέρη αναλαμβάνουν να ενθαρρύνουν το σύστημα των Ην. Εθνών και άλλων δια-κυβερνητικών οργανισμών, την

11 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Τα Προγράμματα Δράσης δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικά και η μάχη εναντίον της απεργή-μωσης και των επιπτώσεων της ξηρασίας δεν μπορεί να κερδηθεί, παρά μόνο εάν υπάρχουν ι-δρύματα με την κατάλληλη υποδομή, που θα τα φέρουν εις πέρας, και εφόσον οι άνθρωποι κατα-λαβαίνουν και υποστηρίζουν αυτές τις ενέργειες. Για το λόγο αυτό, η Σύμβαση τονίζει τη σημασία της δημιουργίας ορθής υποδομής και της προώθησης της ενημέρωσης του κοινού.

Τα Μέρη συμφωνούν να προωθήσουν την δημιουργία ιδρυμάτων, την εκπαίδευση του κοινού και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Και βέβαια, συμφωνούν να γίνουν αυτά μέσα στο πνεύμα συνεργασίας και συμμετοχής, που διέπει τη Σύμβαση.

Οι επηρεαζόμενες αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να επανεξετάσουν τις δυνατότητες τους, καθώς και την πιθανότητα ενίσχυσης τους, σε συνεργασία με τα άλλα Μέρη και τους κυβερνητικούς και μη-κυβερνητικούς οργανισμούς. Τα Εθνικά ιδρύματα και τα νομικά πλαίσια πρέπει να ενισχυ-θούν, ενώ όπου χρειάζεται πρέπει να δημιουργηθούν νέα.

Επίσης πρέπει να ενισχυθούν οι δυνατότητες εκπαίδευσης και έρευνας σε εθνικό επίπεδο, καθώς και ο σχεδιασμός στρατηγικών και διαχείρισης. Οι επί τόπου φορείς και τα μέλη των αγροτικών οργανώσεων πρέπει να εκπαιδευθούν με βάση συμμετοχικές μεθόδους προσέγγισης. Η ενίσχυση της δυνατότητας των τοπικών πληθυσμών να σχεδιάζουν προγράμματα, για τη διαχείριση των πόρων τους, είναι ίσως το πλέον σημαντικό βήμα για τη δημιουργία μιας υγιέστερης σχέσης με-ταξύ των ανθρώπων, της ενέργειας και του περιβάλλοντος.

Πρέπει να υπάρξει ένα τεχνολογικό δούναι και λαβείν. Πρέπει να ιδρυθούν κατάλληλες υπηρε-σίες για την καλύτερη ενημέρωση και την πιο αποτελεσματική διάδοση τεχνολογιών και τεχνικών στους τοπικούς πληθυσμούς. Εν τω μεταξύ, μέσω μιας μεθόδου προσέγγισης από τη βάση, τα Μέ-ρη συμφωνούν να υιοθετήσουν «την χρήση και την διάδοση των γνώσεων, της τεχνογνωσίας και των πρακτικών των τοπικών πληθυσμών».

Επίσης, τα Μέρη αναλαμβάνουν να παρέχουν εκπαίδευση και τεχνολογία, όσον αφορά στη χρήση εναλλακτικής (ιδιαίτερα ανανεώσιμης) ενέργειας, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από τα ξύλα που χρησιμοποιούνται ως καύσιμα. Συμφωνούν να προσαρμόσουν τις παραδοσιακές μεθόδους της γε-ωργίας και της κτηνοτροφίας και την τεχνολογία που αφορά στο περιβάλλον, στις σύγχρονες συν-θήκες. Και ακόμη, πρέπει να προωθήσουν «εναλλακτικούς τρόπους ζωής, συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης, σε νέες ειδικότητες».

Πρέπει να συνεργασθούν ώστε να βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες να συλλέγουν, να ανα-λύουν και να ανταλλάσσουν επιστημονικές και τεχνολογικές πληροφορίες. Και πρέπει επίσης να εκπαιδεύσουν τους υπεύθυνους λήψεως αποφάσεων, τους διαχειριστές και το προσωπικό που εί-ναι υπεύθυνο για τα στοιχεία παραγωγής τροφίμων και έγκαιρης προειδοποίησης για την επε-ρχόμενη ξηρασία.

Τα Μέρη συμφωνούν να συνεργασθούν μεταξύ τους, καθώς και με κυβερνητικούς και μη-κυβε-ρνητικούς οργανισμούς, για την οργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης του κοινού. Θα ενθαρρύνουν την ίδρυση ενώσεων, που θα συμβάλουν σε αυτό και θα βοηθήσουν τους ανθρώπους να αποκτι-θούν μόνιμη πρόσβαση στις πληροφορίες που χρειάζονται.

Συμφωνούν να εκτιμήσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες στις επηρεαζόμενες περιοχές και να ανα-πτύξουν προγράμματα εκπαίδευσης και αλφαριθμητισμού, ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τα κορί-τσια. Να αναπτύξουν «διαπειθαρχικά συμμετοχικά προγράμματα», ώστε να συμπεριληφθεί στα εκπαιδευτικά συστήματα και προγράμματα η ενημέρωση γύρω από την απεργήμωση και την ξηρα-σία. Επίσης, να καθιερώσουν δίκτυα περιφερειακής εκπαίδευσης και επιμορφωτικά κέντρα.

Τέλος, τα Μέρη συμφωνούν να προωθήσουν την ευρεία και μόνιμη δημόσια συμμετοχή στην εκ-παίδευση και στις ενημερωτικές δραστηριότητες.

12 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η Σύμβαση προωθεί το συντονισμό της επιστημονικής έρευνας και τη συνεργασία στη μεταφορά τεχνολογίας. Και οι δύο παράγοντες, πρέπει να αλλάξουν κατεύθυνση, ώστε να καλύψουν τις α-παιτήσεις των ανθρώπων που τους χρειάζονται περισσότερο, ενώ θα δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην αξία των παραδοσιακών γνώσεων και εξειδικεύσεων.

Τα Μέρη αναλαμβάνουν να «προωθήσουν, να χρηματοδοτήσουν ή/και να διευκολύνουν τη χρη-ματοδότηση της μεταφοράς, απόκτησης, προσαρμογής και ανάπτυξης τεχνολογιών, συμβατών με το περιβάλλον, οικονομικά βιώσιμων και κοινωνικά αποδεκτών». Συμφωνούν να χρησιμοποιή-σουν πλήρως τα υπάρχοντα συστήματα, ώστε να διευκολυνθεί η συνεργασία μεταξύ των επηρεα-ζομένων Μερών και η πρόσβαση στις κατάλληλες τεχνολογίες με ευνοϊκούς όρους, καθώς και να λάβουν μέτρα για τη δημιουργία συνθηκών και πρωτοβουλιών για την εσωτερική αγορά, που θα διευκολύνουν τις διαδικασίες.

Δεσμεύονται επίσης να προωθήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις παραδοσιακές και τοπικές «τε-χνολογίες, γνώσεις, τεχνογνωσία και πρακτικές», να τις καταγράψουν, και να προωθήσουν τη βελ-τίωση και διάδοσή τους, να τις προσαρμόσουν για ευρεία χρήση και να τις ενσωματώσουν στη σύγχρονη τεχνολογία. Επίσης, να εξασφαλίσουν το άμεσο κέρδος των τοπικών πληθυσμών από κάθε εμπορική χρήση.

Τα Μέρη ακόμη συμφωνούν να υποστηρίξουν την έρευνα, ώστε να αυξηθούν οι γνώσεις γύρω από τα αίτια και τις επιπτώσεις της απεργήμωσης και της ξηρασίας. Αυτή θα πρέπει να «αντιμετωπί-ζει τις ειδικές ανάγκες των τοπικών πληθυσμών και να οδηγεί σε προσδιορισμό και εφαρμογή λύ-σεων που θα βελτιώσουν το επίπεδο ζωής των ανθρώπων στις επηρεαζόμενες περιοχές». Θα πρέ-πει επίσης, να προστατεύει, ολοκληρώνει, τονώνει και αξιολογεί την παραδοσιακή και τοπική γνώση, τεχνογνωσία και πρακτικές». Οι τοπικοί πληθυσμοί θα πρέπει να επωφελούνται από ο-ποιαδήποτε εμπορική χρήση της πνευματικής τους ιδιοκτησίας και οποιαδήποτε τεχνολογία που προκύπτει από αυτήν.

Η Σύμβαση δεσμεύει τα Μέρη να αναπτύξουν δυνατότητες έρευνας στα πληττόμενα αναπτυσσό-μενα Κράτη-Μέρη, ιδιαίτερα στην Αφρική. Να προωθήσουν κοινά ερευνητικά προγράμματα, ώ-στε να αναπτυχθούν «βελτιωμένες, οικονομικά προσιτές και με δυνατότητα πρόσβασης, τεχνολο-γίες, για αποδεκτή ανάπτυξη, μέσω της αποτελεσματικής συμμετοχής των τοπικών πληθυσμών και κοινοτήτων». Να βελτιώσουν τη διαθεσιμότητα των υδάτινων πόρων, να λάβουν υπόψη τους τη σχέση μεταξύ απεργήμωσης, φτώχειας και μετανάστευσης και να συμπεριλάβουν ερευνητικές προ-τεραιότητες στα προγράμματα δράσης τους.

Τα Μέρη συμφωνούν επίσης να «συμπεριλάβουν και να συντονίσουν τη συλλογή, ανάλυση και α-νταλλαγή» πληροφοριών μέσω του «παγκοσμίου δικτύου ιδρυμάτων και εγκαταστάσεων». Αυτό γίνεται για να εξασφαλισθεί η «συστηματική παρατήρηση της υποβάθμισης της γης», η οποία, με-ταξύ άλλων θα μπορούσε να βοηθήσει «στην επίτευξη της έγκαιρης προειδοποίησης και του εκ των προτέρων σχεδιασμού για περιόδους αντίξοων κλιματολογικών συνθηκών». Τα Μέρη αναλαμ-βάνουν να εξασφαλίσουν, ότι αυτό το δίκτυο θα αντιμετωπίσει τις ανάγκες των τοπικών κοινο-τήτων, όπως επίσης και αυτών που λαμβάνουν αποφάσεις.

13 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Όπως αναμενόταν, οι χρηματοδοτικές διατάξεις αποδείχθηκε ότι ήταν το δυσκολότερο μέρος της Σύμβασης προς διαπραγμάτευση. Οι ανεπτυγμένες χώρες ήταν απρόθυμες να δεσμευθούν να παρέχουν επιπλέον χρήματα, τη στιγμή που κάνουν περικοπές στις εσωτερικές τους δαπάνες και στους προϋπολογισμούς βοήθειας. Όμως, οι αναπτυσσόμενες χώρες, ένιωθαν έντονα την ανάγκη να λάβουν νέους και επιπλέον πόρους από την κοινότητα των δωρητών, εφόσον επρόκειτο να αφιερώσουν μεγαλύτερο μέρος από τους δικούς τους προϋπολογισμούς, να υιοθετήσουν νέες πολιτικές και να αναλάβουν σημαντικά νέα προγράμματα καταπολέμησης της απεργήμωσης. Μεγάλο μέρος των τελικών διαπραγματεύσεων καταναλώθηκε στον συμβιβασμό αυτών των θέσεων. Η έλλειψη κονδυλίων -και από τις ανεπτυγμένες και από τις αναπτυσσόμενες χώρες- τις εμπόδιζε να ασχοληθούν με την κρίση και κυρίως το Σχέδιο Δράσης του 1977. Η UNEP (Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του Ο.Η.Ε.) υπολόγισε ότι η αποτελεσματική καταπολέμηση της απεργήμωσης, θα κόστιζε μεταξύ 10 και 22.4 δισ. (\$) το χρόνο, επί 20 χρόνια, όμως η πραγματική δαπάνη στις αναπτυσσόμενες χώρες, ήταν μικρότερη από 1 δισ. δολλ. (\$) το χρόνο στη δεκαετία του 1980. Είναι επίσης αλήθεια ότι οι διαθέσιμοι πόροι δεν δαπανούνται αρκετά αποτελεσματικά.

Αντί να καθιερώσει ένα κοινό σύστημα χρηματοδότησης, η Σύμβαση προσπαθεί να εξεύρει πόρους μέσω όλων των καναλιών που υπάρχουν, ενισχύοντας και αλλάζοντας την κατεύθυνση τους, έτσι ώστε να εναρμονίζονται με την ολοκληρωμένη της προσέγγιση. Συχνά είναι προτιμότερο ένα μεγάλο ποσό των χρημάτων, να παρέχεται σε μικρά πακέτα χορηγήσεων και δανείων στους τοπικούς πληθυσμούς, παρά να δίνονται στους κυβερνητικούς γραφειοκράτες ή στους πανάκριβους συμβούλους και η Σύμβαση καθιστά σαφές ότι οι μεγάλες επενδύσεις θα πρέπει να διοχετεύονται στους ανθρώπους που πραγματικά πλήττονται από την απεργήμωση και την ξηρασία.

Η Σύμβαση αναγνωρίζει την ανάγκη για «σημαντικούς χρηματοδοτικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένης νέας και επιπλέον χρηματοδότησης». Τα ανεπτυγμένα και αναπτυσσόμενα Μέρη συμφωνούν «να λάβουν υπόψη τις δυνατότητές τους», ώστε «να γίνει κάθε προσπάθεια για να εξασφαλισθεί ότι υπάρχουν διαθέσιμοι, επαρκείς χρηματοδοτικοί πόροι».

Στον απόηχο αυτών των λέξεων, τα επηρεαζόμενα αναπτυσσόμενα Κράτη-Μέρη, αναλαμβάνουν «να βρουν επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους» για τα Εθνικά τους Προγράμματα Δράσης. Σε ανταπόδοση, τα ανεπτυγμένα Κράτη-Μέρη αναλαμβάνουν να «δραστηριοποιήσουν σημαντικούς χρηματοδοτικούς πόρους», συμπεριλαμβανομένων των χορηγήσεων και των παραχωρήσεων δανείων, για την υποστήριξη των προγραμμάτων. Επίσης υπόσχονται να «προωθήσουν την κινητοποίηση επαρκών, έγκαιρων και προβλέψιμων χρηματοδοτικών πόρων, συμπεριλαμβανομένης και νέας, επιπλέον χρηματοδότησης από το Παγκόσμιο Ίδρυμα για το Περιβάλλον με το οποίο συνεργάζονται το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ην. Εθνών, το UNEP και η Παγκόσμια Τράπεζα και το οποίο παρέχει χορηγήσεις και δάνεια σε αναπτυσσόμενες χώρες για προγράμματα και δραστηριότητες που έχουν σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος παγκοσμίως».

Οι ανεπτυγμένες χώρες συμφωνούν να διευκολύνουν τη μεταφορά τεχνολογίας, γνώσεων και τεχνολογίας και να συνεργασθούν με τις αναπτυσσόμενες χώρες, για να εξερευνήσουν «καινοτομικές μεθόδους και πρωτοβουλίες, για την κινητοποίηση και διοχέτευση πόρων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων από ιδρύματα, μη-κυβερνητικούς οργανισμούς και άλλες μονάδες του ιδιωτικού τομέα.» Σε αυτές τις διευκολύνσεις πρέπει οπωσδήποτε να συμπεριληφθούν οι ανταλλαγές δανείων, οι οποίες θα βελτιώσουν τα ταμεία των αναπτυσσόμενων κρατών, μειώνοντας τα βάρη των χρεών.

Επίσης οι ανεπτυγμένες χώρες καταλήγουν να δωθεί προτεραιότητα στα επηρεαζόμενα Αφρικανικά Κράτη-Μέρη, ενώ δεν παραμελούνται άλλες χώρες, σε παρόμοια κατάσταση ή σε άλλες πε-

ριοχές και προχωρούν ακόμη περισσότερο από όσα αναφέρονται στο Περιφερειακό Παράρτημα για την Αφρική, όπου συμφωνούν να «συνεχίσουν να καταμερίζουν σημαντικούς ή/και αυξημένους πόρους».

Οι επηρεαζόμενες αναπτυσσόμενες χώρες και οι περιφερειακές οργανώσεις θα συγκαλέσουν «συμβουλευτικές διαδικασίες» για τη στήριξη των Εθνικών, υπο-περιφερειακών και περιφερειακών προγραμμάτων δράσης. Στην Αφρική, αυτά θα οδηγήσουν σε συμφωνίες συνεργασίας, οι οποίες θα ορίσουν τους ρόλους στη χρηματοδότηση των Εθνικών Προγραμμάτων Δράσης, και τους οποίους θα παίξουν οι κυβερνήσεις, οι δωρητές και οι μη-κυβερνητικοί οργανισμοί. Έτσι θα βοηθηθεί η κινητοποίηση των κεφαλαίων και η εξασφάλιση ότι αυτά χορηγούνται και δαπανώνται με τον σωστό τρόπο.

Οι ανεπτυγμένες και οι αναπτυσσόμενες χώρες αναλαμβάνουν να βελτιώσουν την ποιότητα της χρηματοδότησής τους και να «διαχειρισθούν ορθολογικά τους πόρους που έχουν ήδη καταμεριστεί..., χρησιμοποιώντας τους πιο αποδοτικά και αποτελεσματικά, υπολογίζοντας τα θετικά και τα αρνητικά τους σημεία, απομακρύνοντας τα εμπόδια από την αποδοτική τους χρήση και, όπου είναι απαραίτητο, επαναπροσανατολίζοντας τα προγράμματα, σύμφωνα με την ολοκληρωμένη μακροπρόθεσμη προσέγγιση, που έχει υιοθετηθεί σύμφωνα με αυτή τη Σύμβαση».

Συμφωνούν να εξετάσουν το πώς θα ενισχυθεί η περιφερειακή και υπο-περιφερειακή συνεργασία και να δώσουν την «απαραίτητη προτεραιότητα και προσοχή» στην υποστήριξη των δραστηριοτήτων των επηρεαζόμενων αναπτυσσόμενων χωρών, ιδιαίτερα στην Αφρική.

Η Σύμβαση δεν καθιερώνει ένα ειδικό ταμείο, αλλά έναν Παγκόσμιο Μηχανισμό για να αυξηθεί η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτικών πόρων που υπάρχουν για την καταπολέμηση της απεργήμωσης και των αποτελεσμάτων της ξηρασίας και για να «προωθήσει τις ενέργειες που οδηγούν στην εξεύρεση και την διοχέτευση των βασικών χρηματοδοτικών πόρων..., προς τα επηρεαζόμενα, αναπτυσσόμενα Κράτη-Μέρη».

Επιπλέον, στις δραστηριότητες του Παγκοσμίου Μηχανισμού περιλαμβάνεται η διεξαγωγή απογραφής των διαθέσιμων διμερών και πολυμερών προγραμμάτων συνεργασίας, η παροχή συμβουλών, μετά από αίτημά τους προς τα Μέρη, σχετικά με τους πόρους για οικονομική βοήθεια και τις νέες μεθόδους εξεύρεσης κεφαλαίων, ώστε να βελτιωθούν «οι συντονιστικές και συνεργασιακές δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο». Και τέλος, η παροχή πληροφοριών προς τα Μέρη και τους οργανισμούς γύρω από τους διαθέσιμους πόρους και τους τρόπους χρηματοδότησης.

Η Συνέλευση μεταξύ των Μερών πρέπει να εξετάσει την υιοθέτηση πολιτικών, οι οποίες, μεταξύ άλλων, θα διευκολύνουν την καθιέρωση μηχανισμών, όπως τα Εθνικά ταμεία για την απεργήμωση, και «με στόχο την διοχέτευση χρηματοδοτικών πόρων γρήγορα και αποτελεσματικά σε τοπικό επίπεδο».

Οι αναπτυσσόμενες χώρες συμφωνούν να χρησιμοποιούν τους «Εθνικούς Συντονιστικούς Μηχανισμούς». Αυτοί, ενσωματωμένοι στα Εθνικά Αναπτυξιακά Προγράμματα, πρέπει να εξασφαλίζουν την αποδοτική χρήση των χρημάτων και να παρακινούν τη συμμετοχή των μη-κυβερνητικών οργανισμών, των τοπικών ομάδων και του ιδιωτικού τομέα στην εξεύρεση χρημάτων, στην εφαρμογή προγραμμάτων και να διασφαλίζουν ότι τα κονδύλια πηγαινούν σε τοπικό επίπεδο. Η Σύμβαση προσθέτει ότι οι δωρητές μπορούν να βελτιώσουν αυτή την διαδικασία με «καλύτερο συντονισμό και ενέλικτο προγραμματισμό».

Σημειώνει επίσης ότι η πλήρης εφαρμογή των υποχρεώσεων των αναπτυσσόμενων Κρατών-Μερών, σύμφωνα με τη Σύμβαση, θα «βοηθηθεί πολύ» εάν τα ανεπτυγμένα κράτη εκπληρώνουν τις δικές τους υποχρεώσεις, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση και τη μεταφορά τεχνολογίας.

14 ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Η Συνέλευση των Μερών (ΣτΜ) έχει ιδρυθεί ως το «ανώτατο σώμα» της Σύμβασης. Η αρμοδιότητα της ΣτΜ είναι να λαμβάνει τις «αναγκαίες αποφάσεις για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής» της Σύμβασης. Πρέπει, μεταξύ άλλων, να εξετάζει τακτικά την εφαρμογή και τη λειτουργία των ιδρυμάτων της Σύμβασης, να ιδρύει βοηθητικά σώματα, να παρέχει οδηγίες και να μελετά τις αναφορές τους, ώστε να προωθεί και να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με μέτρα που έχουν θεσπισθεί από τα Μέρη.

Η Σύμβαση επίσης ιδρύει μια Μόνιμη Γραμματεία. Η πρώτη ΣτΜ θα πραγματοποιήσει τους διακανονισμούς για τη λειτουργία της. Μεταξύ των άλλων καθηκόντων της, θα διακανονίζει και τις συνελεύσεις της ΣτΜ και όλων των βοηθητικών σωμάτων και θα συγκεντρώνει και θα διαβιβάζει τις αναφορές που θα της υποβάλλονται. Επίσης, θα διευκολύνει τη βοήθεια προς τα αναπτυσσόμενα Κράτη-Μέρη, ιδιαίτερα στην Αφρική, ώστε να συγκεντρωθούν και να κοινοποιούνται οι πληροφορίες που ζητούνται από τη Σύμβαση.

Θα αναφέρει στην ΣτΜ την εκτέλεση των λειτουργιών της και θα συντονίζει τις δραστηριότητες της με τις γραμματείες άλλων σωμάτων και συνθηκών.

Οι επιστημονικές και οι τεχνολογικές πληροφορίες και συμβουλές θα παρέχονται από μια πολυκλαδική Επιτροπή Επιστήμης και Τεχνολογίας, η οποία θα αποτελείται από κυβερνητικούς εκπαιδευτικούς και θα είναι ανοιχτή σε όλα τα Μέρη. Η Επιτροπή θα εποπτεύει τα υπάρχοντα δίκτυα, ιδρύματα, φορείς και σώματα και θα κάνει συστάσεις για την καλύτερη μεταξύ τους σύνδεση.

Η ΣτΜ θα καθιερώσει και θα διατηρήσει ένα κατάλογο ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων και θα δημιουργήσει ειδικές ομάδες, οι οποίες θα δίνουν πληροφορίες και συμβουλές σε επιστημονικά ζητήματα.

Όλα τα Μέρη πρέπει να δίνουν πληροφορίες προς την ΣτΜ, σχετικά με τις ενέργειες τους για την εφαρμογή της Σύμβασης. Οι επηρεαζόμενες χώρες πρέπει να περιγράφουν τις στρατηγικές τους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους, σύμφωνα με τη Σύμβαση και εκείνες που έχουν εφαρμόσει προγράμματα δράσης πρέπει να δίνουν λεπτομερείς περιγραφές τους. Η ΣτΜ θα διευκολύνει την προμήθεια τεχνικής και οικονομικής υποστήριξης στις επηρεαζόμενες αναπτυσσόμενες χώρες, ιδιαίτερα αυτές της Αφρικής.

Οι ανεπτυγμένες χώρες-Μέρη πρέπει να αναφέρουν τι έχουν κάνει για να βοηθήσουν στην προετοιμασία και στην εφαρμογή των προγραμμάτων δράσης, και να αναφέρουν τους χρηματοδοτικούς πόρους που έχουν προσφέρει ή προσφέρουν.

Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί να προτείνει τροποποιήσεις της Συνθήκης. Οι τροποποιήσεις μπορεί να γίνουν αποδεκτές από μία τακτική σύσκεψη της ΣτΜ, είτε ομόφωνα κατά προτίμηση, είτε από μια πλειοψηφία των δυο τρίτων. Οποιοδήποτε επιπλέον παράρτημα ή τροποποίηση σε υπάρχον παράρτημα, μπορεί να γίνει αποδεκτό με τον ίδιο τρόπο, όμως η πλειοψηφία για την αποδοχή ή τροποποίηση ενός περιφερειακού παραρτήματος εφαρμογής, πρέπει να συμπεριλαμβάνει τους ψήφους των δύο τρίτων των Μερών της περιοχής που αφορά, αλλά από όσους είναι παρόντες και ψηφίζουν. Κάθε Μέρος έχει μια ψήφο, αλλά οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης μπορούν να ψηφίσουν ως σύνολο, σε ορισμένα ζητήματα.

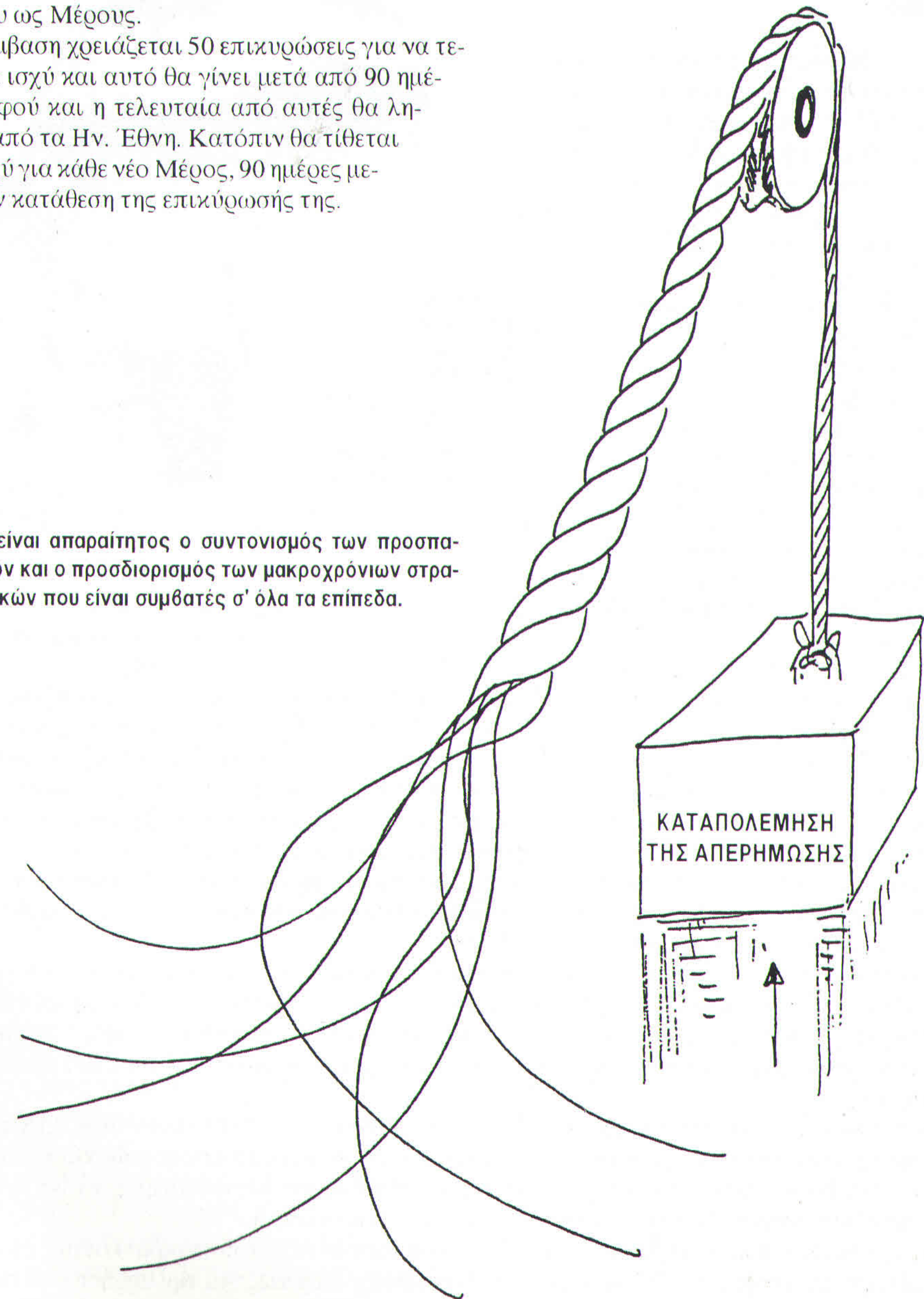
Οι διαφωνίες πρέπει να επιλύονται με διαπραγματεύσεις ή άλλα ειρηνικά μέσα. Όταν τα Μέρη γίνονται μέλη της Σύμβασης πρέπει να επιλέγουν μεταξύ διαιτησίας και προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο, ως μέσο επίλυσης οποιασδήποτε διαφωνίας. Εάν δυο διαφωνούντα μέρη δεν μπορούν να συμφωνήσουν στην επιλογή μέσου επίλυσης, μετά από 12 μήνες πρέπει να έλθουν σε συμβιβασμό.

Δεν υπάρχουν επιφυλάξεις στην Σύμβαση, αλλά ένα Μέρος μπορεί να αποσυρθεί από αυτήν, με-

τά από γραπτή προειδοποίηση ενός έτους, οποιαδήποτε στιγμή, αφού θα έχουν περάσει τρία χρόνια από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ η συμμετοχή του ως Μέρους.

Η Σύμβαση χρειάζεται 50 επικυρώσεις για να τεθεί σε ισχύ και αυτό θα γίνει μετά από 90 ημέρες αφού και η τελευταία από αυτές θα ληφθεί από τα Ην. Έθνη. Κατόπιν θα τίθεται σε ισχύ για κάθε νέο Μέρος, 90 ημέρες μετά την κατάθεση της επικύρωσής της.

Θα είναι απαραίτητος ο συντονισμός των προσπαθειών και ο προσδιορισμός των μακροχρόνιων στρατηγικών που είναι συμβατές σ' όλα τα επίπεδα.

15 ΑΦΡΙΚΗ

Σε όλη τη Σύμβαση έχει δοθεί προτεραιότητα και ιδιαίτερη προσοχή στην Αφρική, και το πρώτο από τα τέσσερα Ειδικά Περιφερειακά Παραρτήματα, είναι αφιερωμένο σε αυτή την ήπειρο. Η απερχήμωση έχει τις μεγαλύτερες επιπτώσεις της στην Αφρική. Τα δύο τρίτα της ηπείρου είναι έρημοι ή άγονες περιοχές και το 73% των γεωργικών ξηρών περιοχών της είναι ήδη σοβαρά ή μέτρια υποβαθμισμένες.

Παρατηρούνται συχνές σοβαρές ξηρασίες και πολλές χώρες πλήττονται από αυτές και από την απερχήμωση. Πολλές από τις επηρεαζόμενες χώρες βρίσκονται σε περιοχές χωρίς πρόσβαση στην θάλασσα, πράγμα που κάνει δύσκολη την επικοινωνία. Οι περισσότερες υποφέρουν από απερίγραπτη φτώχεια και πολλές συγκαταλέγονται μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου. Εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους φυσικούς πόρους, χρειάζονται σημαντική διεθνή βοήθεια και υποφέρουν από αδύναμους θεσμούς και υποδομή, χρέη, πολιτική αστάθεια και υποβαθμιζόμενες και κυμαινόμενες εμπορικές πρακτικές. Αυτό δίνει στη Σύμβαση τη δυνατότητα να βοηθήσει στην καθιέρωση μιας καλύτερης διάθρωσης, για το συνολικό συντονισμό της βοήθειας.

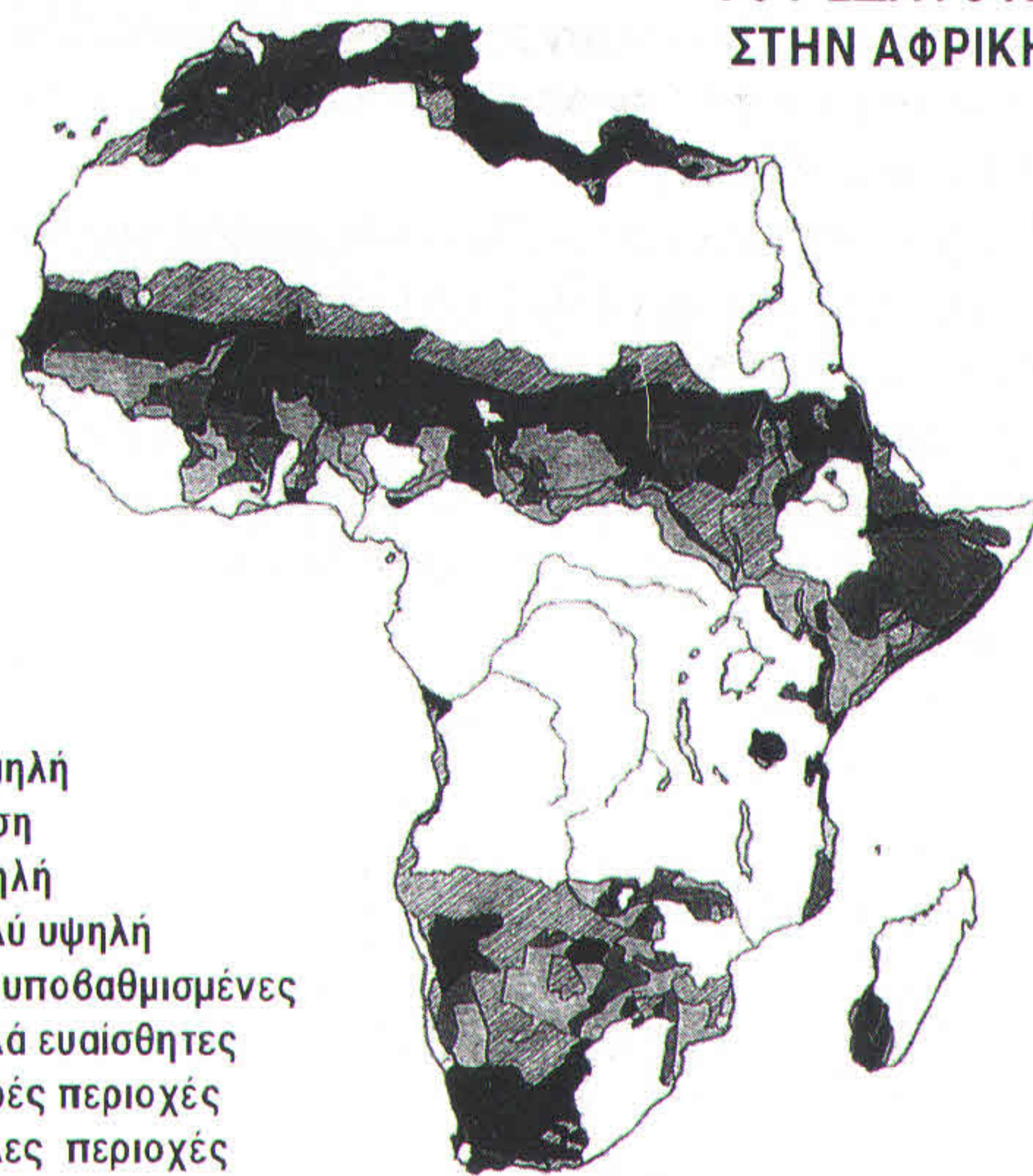
Οι ανεπτυγμένες χώρες συμφωνούν, μεταξύ άλλων, να δώσουν προτεραιότητα στα επηρεαζόμενα Αφρικανικά Κράτη-Μέρη και να «συνεχίσουν να κατανέμουν σημαντικούς πόρους ή/και να αυξήσουν τους πόρους» για την καταπολέμηση της απερχήμωσης ή/και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας. Οι δεσμεύσεις των Αφρικανικών Κρατών Μερών συμπεριλαμβάνουν την υποχρέωση να θεσπίσουν μια «κεντρική στρατηγική» στις προσπάθειες τους για την εξάλειψη της φτώχειας. Επίσης συμφωνούν να στοχεύουν σε χρηματοδοτικές κατανομές που θα αντανάκλουν τη «νέα προτεραιότητα», που ταιριάζει στην Αφρική, να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τις μεταρρυθμίσεις προς την «μεγαλύτερη αποκέντρωση και αξιοποίηση των πόρων», καθώς και να ενισχύσουν την τοπική συμμετοχή.

Αυτές οι χώρες πρέπει να συντάξουν Εθνικά Προγράμματα Δράσης ως ένα «κεντρικό και ολοκληρωμένο» μέρος της διαμόρφωσης της πολιτικής αειφορικής ανάπτυξης, με μια διαδικασία που θα επιτρέπει «τη μέγιστη συμμετοχή των τοπικών πληθυσμών και κοινοτήτων». Πολύ περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το περιεχόμενο των προγραμμάτων, καθορίζονται στο κύριο μέρος της Σύμβασης.

Τα προγράμματα πρέπει να προσδιορίζουν τους παράγοντες που συμβάλουν στην απερχήμωση ή/και την ξηρασία, να ανατρέχουν σε προηγούμενες εμπειρίες αντιμετώπισής τους και να μεταβιβάζουν μεγαλύτερες ευθυνότητες στους τοπικούς πληθυσμούς και κοινότητες, στους οποίους θα συμπεριλαμβάνονται οι γυναίκες, οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι.

Πρέπει να συμπεριλαμβάνουν «μέτρα για τη βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος, με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας». Η Σύμβαση προτείνει ειδικές ενέργειες για την αύξηση των εισοδημάτων και των ευκαιριών για εργασία, ιδιαίτερα για τους πιο φτωχούς και για τη βελτίωση των «μακροπρόθεσμων προοπτικών των αγροτικών οικονομιών». Πρέπει να μειώσουν την πίεση που ασκείται στη γη, μέσω πολιτικών που αφορούν στον πληθυσμό και στη μετανάστευση και να βελ-

ΒΑΘΜΟΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

- Χαμηλή
- ▨ Μέση
- ▩ Υψηλή
- ▧ Πολύ υψηλή
- ▦ Μη υποβαθμισμένες αλλά ευαίσθητες ξηρές περιοχές
- Άλλες περιοχές

τιώσουν την ασφάλεια όσον αφορά στην εξασφάλιση τροφίμων, προωθώντας τη χρήση καλλιεργειών, ανθεκτικών στην ξηρασία και ολοκληρωμένων συστημάτων καλλιέργειας σε άγονες περιοχές.

Τα Μέρη επίσης συμφωνούν ότι τα προγράμματα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν μέτρα για τη διατήρηση των φυσικών πόρων, εξασφαλίζοντας έτσι τη σωστή διαχείρισή τους, μέσω της εκπαίδευσης, της ανάπτυξης και της αποδοτικής χρήσης εναλλακτικών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλων τεχνολογιών «ώστε να μειωθεί η χρήση των ευαίσθητων φυσικών πόρων».

Πρέπει να υπάρξουν μέτρα που θα προσδιορίζουν τους ρόλους των διάφορων κυβερνητικών υπηρεσιών, θα ενθαρρύνουν την «ενεργό αποκέντρωση» και θα προσαρμόζουν, «το θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο της διαχείρισης των φυσικών πόρων, ώστε να παρέχεται ασφάλεια στη χρήση της γης από τους τοπικούς πληθυσμούς».

Τέλος, τα προγράμματα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την απερχήμωση, προάγοντας την έρευνα, ενθαρρύνοντας τις μελέτες και βελτιώνοντας τις εθνικές δυνατότητες για καταγραφή και αξιολόγηση των επιπτώσεων της ξηρασίας.

Όμως, η ξηρασία και η απερχήμωση δεν γνωρίζουν εθνικά σύνορα, έτσι το Παράρτημα δεσμεύει τα Μέρη να σχεδιάσουν κοινά προγράμματα σε περιφερειακό και υπο-περιφερειακό επίπεδο. Τα υπο-περιφερειακά προγράμματα πρέπει να εστιάζονται σε εννέα τομείς συνεργασίας:

- προγράμματα για αειφορική διαχείριση των διασυνοριακών φυσικών πόρων
- προγράμματα για ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας
- διαχείριση και έλεγχος γεωργικών παρασίτων και ασθενειών
- ανάπτυξη δυνατοτήτων, εκπαίδευση και ενημέρωση του κοινού
- επιστημονική και τεχνική συνεργασία
- συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και κοινός σχεδιασμός για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ξηρασίας
- διερεύνηση τρόπων ανταλλαγής εμπειριών, ιδιαίτερα μέσω της συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού και δημιουργία ενός «περιβάλλοντος που δίνει δυνατότητα» για βελτίωση της διαχείρισης της γης και για χρήση των κατάλληλων τεχνολογιών
- ενίσχυση των δυνατοτήτων των υπο-περιφερειακών οργανισμών
- ανάπτυξη πολιτικών σε τομείς όπως το εμπόριο και οι αγορές

Τα Αφρικανικά Μέρη της Σύμβασης πρέπει να συντονίσουν την «προετοιμασία, διαπραγμάτευση και εφαρμογή», των εθνικών, υποπεριφερειακών και περιφερειακών προγραμμάτων δράσης, αλλά μπορούν να συμπεριλάβουν και άλλα Μέρη και οργανισμούς σε αυτή τη διαδικασία. Πρέπει επίσης να διοργανώσουν διαδικασίες παροχής συμβουλών σε αυτά τα επίπεδα. Οι ανεπτυγμένες χώρες-Μέρη πρέπει να ενθαρρυνθούν να συμμετέχουν, εάν προσκληθούν. Αυτό μπορεί να εξυπηρετήσει τις διαπραγματεύσεις και την επίτευξη συμφωνιών συνεργασίας. Μπορούν επίσης να προσδιορίσουν τη συμβολή τους στα προγράμματα που θα καταρτισθούν από τα Αφρικανικά Μέρη και άλλα μέλη των ομάδων της συμβουλευτικής διαδικασίας, καθώς και να καθορίσουν τους τρόπους εφαρμογής των προγραμμάτων, τις προτεραιότητες και συμφωνίες σχετικά με την εφαρμογή τους και τα κριτήρια που χρειάζονται για την αξιολόγησή τους. Η Γραμματεία μπορεί να βοηθήσει στη σύγκληση αυτών των συμβουλευτικών διαδικασιών, εάν το ζητήσουν τα Αφρικανικά Κράτη-Μέρη.

Η Διακυβερνητική Διαπραγματευτική Επιτροπή, η οποία συνέταξε τη Σύμβαση, έκανε αποδεκτή μια απόφαση για επείγουσα δράση στην Αφρική, προσδιορίζοντας τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, ώστε να προετοιμασθούν τα εθνικά και υποπεριφερειακά προγράμματα δράσης, καθώς και η σύναψη συμφωνιών συνεργασίας - με χρηματοδότηση από δωρητές - ακόμη και πριν τεθεί σε ισχύ η Σύμβαση...

16 ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ

Υπάρχουν τρία ακόμη Ειδικά Περιφερειακά Παραρτήματα της Σύμβασης τα οποία παρέχουν «κατευθυντήριες οδηγίες και διακανονισμούς» για την αποτελεσματική της εφαρμογή. Κανένα από αυτά δεν αναφέρει καινούριες υποχρεώσεις για τα Μέρη, εκτός από αυτές του κυρίως κειμένου της Σύμβασης. Όμως όλα προβλέπουν ότι τα προγράμματα δράσης θα είναι «αναπόσπαστο μέρος» των πολιτικών για αειφορική ανάπτυξη.

Ασία

Η Ασία καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση γης από κάθε άλλη ήπειρο, που επηρεάζεται από την απερίθωση, ενώ κάτι λιγότερο από 1.400 εκατομμύρια εκτάρια, περίπου το 71% των άνωδρων περιοχών της - το ένα τρίτο της συνολικής της έκτασης - είναι από μέτρια έως σοβαρά υποβαθμισμένο. Το Παράρτημα υπογραμμίζει το «υψηλό ποσοστό των περιοχών που επηρεάζονται ή είναι ευάλωτες στην απερίθωση και στην ξηρασία», τη μεγάλη πίεση που ασκείται στους φυσικούς πόρους και την επίδραση της φτώχειας στην αυξανόμενη υποβάθμιση της γης, καθώς και την πίεση στους σπάνιους υδάτινους πόρους...

Τα Μέρη πρέπει να καταγράφουν την κατάσταση των επηρεαζόμενων περιοχών, να αξιολογήσουν τις προσπάθειες αντιμετώπισης του προβλήματος που γίνονται ή έγιναν στο παρελθόν και να ορίσουν τα κατάλληλα όργανα για την προετοιμασία, το συντονισμό και την εφαρμογή των προγραμμάτων δράσης. Μπορούν να παρακινήσουν τη συμμετοχή των επηρεαζόμενων ανθρώπων σε όλα τα στάδια, μέσω μίας τοπικά κατευθυνόμενης διαδικασίας. Κατόπιν μπορούν να προετοιμάσουν τεχνικά και οικονομικά προγράμματα, με βάση αυτά που διδάχθηκαν από αυτές τις δραστηριότητες.

Μπορούν να προάγουν τη σωστή διαχείριση των λεκανών απορροής, τη διατήρηση των εδαφικών πόρων και την αποδοτική χρήση των υδάτινων πόρων. Μπορούν να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν τρόπους αξιολόγησης της εφαρμογής των προγραμμάτων δράσης τους, να ενισχύσουν ή/και να καθιερώσουν συστήματα πληροφωριών, αξιολόγησης και συμπλήρωσης, καθώς και έγκαιρης προειδοποίησης. Όπου υπάρχει διεθνής συνεργασία, «να δημιουργούν σε πνεύμα συναινετικότητας τους κατάλληλους διακανονισμούς υποστήριξης των προγραμμάτων δράσης τους», συμπεριλαμβανομένων και διακανονισμών για τους οικονομικούς και τεχνικούς πόρους.

Τα επηρεαζόμενα Μέρη μπορεί να συμφωνήσουν να προετοιμάσουν και να εφαρμόσουν υπο-περιφερειακά πρόγραμμα ή προγράμματα κοινής δράσης, στα οποία μπορεί να περιλαμβάνονται κοινά προγράμματα για την αειφορική διαχείριση των διασυνοριακών πόρων, καθορισμός προτεραιοτήτων για το συντονισμό της δημιουργίας υποδομής και επιστημονικής και τεχνικής συνεργασίας (ιδιαίτερα όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για ξηρασία), καθώς και τρόπους ενίσχυσης οργανισμών και ιδρυμάτων.

Μπορεί επίσης να συμφωνηθεί η ανάληψη περιφερειακών δραστηριοτήτων και τα επηρεαζόμενα Μέρη θα πρέπει να καλούν περιοδικές συντονιστικές συναντήσεις. Τα Μέρη μπορούν επίσης να θέσουν σε ισχύ ένα μηχανισμό δραστηριοτήτων, όπως η ανταλλαγή πληροφοριών, συντονιστικές δραστηριότητες, προώθηση συνεργασίας, καθορισμός των αναγκών για εξωτερική συνεργασία και παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των προγραμμάτων δράσης.

Λατινική Αμερική και Καραϊβική

Σχεδόν τα τρία τέταρτα των άνωδρων περιοχών της Λατινικής Αμερικής είναι μέτρια έως σοβαρά απερίθωμένα και στο Παράρτημα σημειώνεται «η ύπαρξη μεγάλων εκτάσεων, οι οποίες είναι ευπαθείς και έχουν επηρεασθεί από την απερίθωση ή/και την ξηρασία»... Αναφέρεται η συχνή χρήση μη - αειφορικών αναπτυξιακών πρακτικών στις επηρεαζόμενες περιοχές και περιγράφεται η κατακόρυφη πτώση της παραγωγικότητας, η φτώχεια και άλλες σοβαρές κοινωνικές συνέπειες που προκαλούνται από αυτές.

Το Παράρτημα παρέχει ένα κατάλογο θεμάτων, τα οποία μπορούν να λάβουν υπόψη τους οι επηρεαζόμενες χώρες, κατά την ανάπτυξη των εθνικών τους στρατηγικών. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται η εξάλειψη της φτώχειας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής, η επίτευξη της εξασφάλισης των τροφίμων και η αειφορική ανάπτυξη, η ορθολογική και αειφορική διαχείριση και διατήρηση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας και τέλος, η μελέτη δημογραφικών θεμάτων.

Επίσης, συμπεριλαμβάνονται τρόποι διαμόρφωσης και εφαρμογής σχεδίων έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της ξηρασίας, η ενίσχυση ή/και η εγκατάσταση συστημάτων πληροφόρησης, αξιολόγησης, παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης, η ανάπτυξη, διαχείριση και αποδοτική χρήση των διάφορων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης και της προώθησης των εναλλακτικών, η αύξηση των δυνατοτήτων, η εκπαίδευση και η πληροφόρηση του κοινού, η τεχνική, επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία και οι χρηματοδοτικές πηγές και μηχανισμοί. Τέλος, η καθιέρωση και η ενίσχυση των θεσμικών και νομικών πλαισίων, που θα επιτρέψουν την εφαρμογή της Σύμβασης, με στόχο την διοικητική αποκέντρωση.

Τα Μέρη συμφωνούν να καθιερώσουν ή/και να ενισχύσουν «εθνικά σημεία εστίασης» για το συντονισμό της δράσης. Θα συγκαλούν περιοδικές συντονιστικές συναντήσεις και θα καθιερώσουν μηχανισμούς παρόμοιους με αυτούς που περιγράφονται στο Παράρτημα της Ασίας. Οι πληττομένες χώρες-Μέρη συμφωνούν ότι είτε μειονομένα, είτε από κοινού, θα λάβουν ειδικά μέτρα σχεδιασμένα για τη διάδοση και προώθηση της κατάλληλης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

Η Βόρεια Μεσόγειος

Οι ανεπτυγμένες χώρες πλήττονται από την απερίθωση όπως και οι αναπτυσσόμενες. Σχεδόν τα δύο τρίτα των άνωδρων περιοχών της Ευρώπης είναι μέτρια έως σοβαρά επηρεασμένα. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ, στις βόρειες ακτές της Μεσογείου, όπου οι βροχοπτώσεις έχουν μεγάλες διακυμάνσεις. Παρατηρούνται ξηρασίες, το έδαφος είναι φτωχό και ευπαθές και οι απότομες πλαγιές είναι ευάλωτες στη διάβρωση. Οι συχνές πυρκαγιές καταστρέφουν τα δάση, το νερό δεν χρησιμοποιείται σωστά και η παραδοσιακή γεωργία είναι σε κρίση. Η αύξηση των αστικών κέντρων, η βιομηχανία, ο τουρισμός και η άρδευση, είναι όλα συγκεντρωμένα στις παράκτιες περιοχές, πράγμα που δίνει μια πρώτη γεύση των προβλημάτων που πιθανόν να αντιμετωπίσουν οι περισσότερες παράκτιες αναπτυσσόμενες χώρες, τον επόμενο αιώνα.

Το Παράρτημα θέτει την υποχρέωση στα επηρεαζόμενα Μέρη, να προετοιμάσουν Εθνικά Προγράμματα Δράσης και υπο-περιφερειακά, περιφερειακά και κοινά προγράμματα δράσης, όπου αυτό κρίθει κατάλληλο. Αυτά θα πρέπει να οριστικοποιηθούν όσο το δυνατό νωρίτερα. Τα Μέρη συμφωνούν να μελετήσουν το πρόβλημα, να αξιολογήσουν τα προηγούμενα και τα ισχύοντα προγράμματα αντιμετώπισης του, να ορίσουν σώματα υπεύθυνα για τα προγράμματα δράσης, να προώθησουν τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού και να προετοιμάσουν τεχνικά και οικονομικά προγράμματα. Τέλος, να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν μέσα καταγραφής και αξιολόγησης των ενεργειών. Οι επηρεαζόμενες ανεπτυγμένες χώρες-Μέρη της περιοχής, δεν δικαιούνται να λάβουν οικονομική βοήθεια, σύμφωνα με τη Σύμβαση.

17 ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Οποιαδήποτε συμφωνία είναι τόσο καλή όσο σωστές είναι οι ενέργειες που πραγματοποιούνται για την εφαρμογή της, και η Σύμβαση για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης δεν αποτελεί εξαίρεση. Το Σχέδιο Δράσης του 1977 απέτυχε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το πρόβλημα, όχι τόσο εξαιτίας ανεπαρκειών στα μέτρα που είχαν συμφωνηθεί, αλλά κυρίως διότι δεν ήταν επαρκής η εφαρμογή τους. Η Σύμβαση προσπαθεί να αποφύγει αυτό, θέτοντας ειδικά μέτρα συνέχισης των ενεργειών. Όμως, οι κυβερνήσεις πρέπει να εξασφαλίσουν ότι αυτά θα εφαρμοσθούν και ότι δεν πρέπει να χαθεί αυτή η μοναδική ευκαιρία περιορισμού και αναστροφής της διαδικασίας της απερίμωσης.

Οι χώρες πρέπει να υπογράψουν τη Σύμβαση και να κινηθούν όσο το δυνατόν πιο σύντομα για την επικύρωσή της. Ακόμη και πριν την επικύρωση, οι πληττόμενες χώρες μπορούν να τη θέσουν σε εφαρμογή, με βάση την απόφαση επείγουσας δράσης για την Αφρική. Συνήθως το πρώτο βήμα είναι ο ορισμός ή η δημιουργία ενός εθνικού συντονιστικού σώματος. Αυτό θα ενεργήσει ως καταλύτης για την προετοιμασία, την εφαρμογή και την αξιολόγηση του εθνικού προγράμματος δράσης.

Αυτό το εθνικό σημείο εστίασης θα πρέπει να εξετάσει το ποιοί θεσμικοί διακανονισμοί θα χρειασθούν για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης, ποιο θα είναι το κόστος και τι μπορεί να δαπανήσει το κράτος. Κάθε κράτος θα πρέπει να ξεκινήσει μια ευρεία και λεπτομερή διαδικασία διαβουλεύσεων με τους πολίτες του, καθώς και με τις δωρητρίες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς. Θα πρέπει να εξασφαλίσει την πλήρη συμμετοχή των ανθρώπων των άνυδρων περιοχών και των μη-κυβερνητικών οργανισμών, υπολογίζοντας τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες των προηγούμενων και των σημερινών προγραμμάτων και των προτεινόμενων στρατηγικών για την εφαρμογή των νέων προγραμμάτων. Θα πρέπει επίσης να οργανώσει ένα εθνικό forum για τη διαμόρφωση της διαδικασίας και να οδηγήσει προς την καθιέρωση μιας συμβουλευτικής ομάδας με τους δωρητές, η οποία θα μπορούσε να συνάψει συμφωνίες συνεργασίας.

Εν τω μεταξύ, οι δωρητρίες χώρες παρακινούνται να κινητοποιήσουν τους πόρους και να θέσουν εκ νέου τις προτεραιότητες, έτσι ώστε να παίξουν το ρόλο τους σε αυτές τις συνεργασίες και να μπορούν να παρέχουν ουσιαστική, έγκαιρη και προβλέψιμη χρηματοδότηση, όπου χρειάζεται. Σύμφωνα με την απόφαση επείγουσας δράσης για την Αφρική, τα Μέλη καλούνται να συνάψουν συμφωνίες συνεργασίας και να ετοιμάσουν εθνικά και υπο-περιφερειακά προγράμματα δράσης, χωρίς να περιμένουν να τεθεί σε ισχύ η Σύμβαση.

Ενθαρρυντικά σημάδια πρακτικής δράσης παρουσιάστηκαν ακόμη και όταν υπεγράφη η Σύμβαση, τον Οκτώβριο του 1994, οπότε πολλά Αφρικανικά κράτη, άλλα πληττόμενα κράτη και δωρητές, περιέγραψαν πρακτικά μέτρα που ήδη έπαιρναν, για να εφαρμόσουν τις διατάξεις της. Αν αυτό μπορεί να συνεχισθεί, υπάρχει πραγματική ελπίδα ότι θα αντιμετωπισθεί επί τέλους, σε ικανοποιητική κλίμακα, το τόσο παλαιό πρόβλημα της απερίμωσης. Διότι η αντιμετώπιση του προβλήματος της γης θα είναι ουσιαστική μόνο αν αντιμετωπισθεί πραγματικά «πάνω στη Γή».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος του Γενικού Γραμματέα Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας.

Προοίμιο του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Μέρος I: ΘΕΜΑΤΑ

1	Απώλεια εδαφών	5
2	Τι σημαίνει Απερήμωση	8
3	Ο δρόμος προς το Παρίσι	9
4	Θέματα Αρχής	11
5	Από τη βοήθεια στη συνεργασία	14
6	Προσέγγιση από τη βάση	15
7	Έναρξη κοινής δράσης	17
8	Προς μια Διευρυμένη Αντίληψη	18
9	Ένα Περιβάλλον με δυνατότητες	19

Μέρος α: ΕΦΑΡΜΟΓΗ

10	Προγράμματα Δράσης	20
11	Δημιουργία Υποδομής	22
12	Τεχνολογία και Επιστήμη	23
13	Χρηματοδότηση	24
14	Θεσμοί και διαδικασίες	26
15	Αφρική	28
16	Άλλες περιοχές του Πλανήτη	30
17	Τα Επόμενα Βήματα	32

ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΗΜΩΣΗΣ

Το 1992, στη Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής του Ρίο, η Διεθνής Κοινότητα απαίτησε τη σύναψη Σύμβασης για να αντιμετωπισθεί η αυξανόμενη κρίση που προκλήθηκε από την απερήμωση με επιπτώσεις στην φύση και στους ανθρώπους. Μετά από επίμονες διαπραγματεύσεις -η Σύμβαση Καταπολέμησης της Απερήμωσης- η πρώτη νομικά θεσμοθετημένη συμφωνία για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος θεσμοθετήθηκε το 1994. Η Σύμβαση ανοίγει νέους ορίζοντες καθιερώνοντας μια "ριζική" αντιμετώπιση των προβλημάτων, η οποία αρχίζει από τους λαούς που επλήγησαν από την κρίση και αντικαθιστά την έννοια της ενίσχυσης με εκείνη της συνεργασίας...

Κέντρο Μέριμνας για το Κοινό Μέλλον όλων μας